

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

TERORISMUS JAKO NEJNALÉHAVĚJŠÍ HROZBA EU

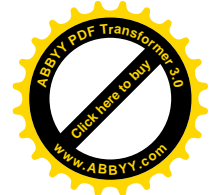
Autor práce: HELLEROVÁ MARTINA

Studijní obor: Regionální studia

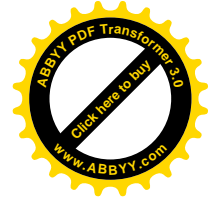
Forma studia: Regionální studium – kombinované studium

Vedoucí práce: doc. Ing. Dr. Štefan Danics, Ph.D.

Katedra: Katedra společenských věd

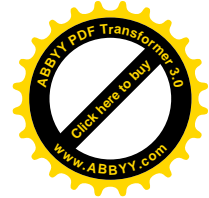
Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. Ing. Dr. Štefanu Danicsovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

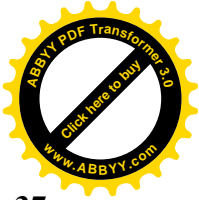
Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna ke studijním účelům.

.....

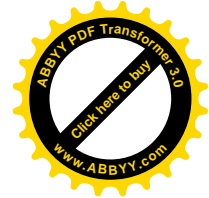

Obsah

ÚVOD.....	6
CÍLE A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE.....	8
1 VYMEZENÍ TERORISMU A JEHO KLASIFIKACE.....	9
1.1 Definování terorismu.....	9
1.2 Typologie terorismu	12
1.3 Struktura a organizace teroristických skupin.....	16
2 GLOBÁLNÍ TERORISMUS.....	19
2.1 Charakteristika globálního terorismu	19
2.2 Al-Kaida, jako příklad globální teroristické organizace.....	22
2.3 Dokumentace projevu globálního terorismu Al-Kaidy.....	24
3 OPATŘENÍ V BOJI PROTI TERORISMU.....	27
3.1 Mezinárodní společenství v boji proti terorismu.....	27
3.2 Evropská úmluva o potlačení terorismu.....	28
3.3 Mezinárodní a evropské smlouvy v boji proti terorismu	31
4 PROTITERORISTICKÁ POLITIKA EU.....	34
4.1 Maastrichtská smlouva.....	34
4.2 Amsterodamská smlouva	35
4.3 Smlouva z Nice.....	37

4.4	Akční plán EU boje proti terorismu	37
4.5	Rámcové rozhodnutí o boji proti terorismu	39
4.6	Bezpečnostní strategie EU	39
4.7	Deklarace k boji proti terorismu.....	41
4.8	Strategie EU pro boj proti terorismu (2005)	42
4.9	Participace členských zemí v boji s terorismem	43
ZÁVĚR.....		45
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....		47
PŘÍLOHY.....		49
PŘÍLOHA I.....		50
PŘÍLOHA II.....		51
ABSTRAKT.....		52
ABSTRAKT.....		53

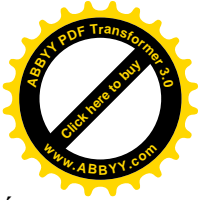
ÚVOD

Na naší planetě ve dvacátém století zuřily dvě světové války, pak následovala válka studená. Teď nám hrozí nebezpečí zvané terorismus, který má mnoho podob a je daleko hůře postižitelný. Terorismus je považován za největší bezpečnostní hrozbu 21. století. Terorismus prošel určitým vývojem, přes vnitřní problém jednoho státu se časem stává záležitostí celého světa. A je stále nebezpečnější. Nové technologie, migrace lidí, rychlejší přenos informací, to vše přispívá k vzájemnému propojení světa ke snadnějšímu rozšíření terorismu. Hranice mezi státy jako by neexistovaly.

Proti sobě stojí na jedné straně napadené státy a na druhé straně teroristé. Debata o tom, jak se s nebezpečím terorismu vypořádat, jak postupovat, vede k vzájemným rozporům mezi státy. Při snaze o eliminaci této hrozby se zvyrazňují rozdíly z pohledu jednotlivých států na daný problém. Na jedné straně je pohled Evropské unie, která dává přednost řešení na poli diplomacie a ochraně lidských práv a svobod, včetně použití policejních a justičních nástrojů, před použitím síly. Na druhé straně je přístup k danému problému ze strany USA, které spoléhají na preemtivní strategii a trvají na použití síly při potírání globálního terorismu.

V posledních desetiletích je možné podle statistik vysledovat zvýšený počet teroristických útoků. Teroristé si vybírají stále více za cíl náhodné civilisty. Hodnota lidského života je jim cizí. Důležitá je pro ně jenom hodnota života člena vlastní rodiny. Chtějí rodině zabezpečit lepší život bez chudoby. Jsou přesvědčeni a věří v lepší posmrtný život, který je jim slibován v blahobytu a hojnosti. Po smrti dojdou slávy a stanou se z nich mučedníci. Čím víc mají pocit, že se s nimi zachází nespravedlivě a jejich situace se stává bezvýchodnější, tím snáze se stávají kořistí islamistických skupin. Stoupá jejich agresivita a násilí, které je vyvoláno jejich frustrací a bezperspektivní budoucností. Pod vlivem účelové interpretace islámu, psychologie a manipulace se z nich stávají teroristé.

Stejně jako se mění terorismus, mění se i cíle teroristů. Mezi hlavní cíle patří politický motiv a snaha o způsobení velkých materiálních škod. Stále více je evidentní snaha o získání zbraní hromadného ničení a získání nadvlády nad světem. Pomocí mezinárodního trestního práva a mezinárodních smluv se státy snaží bojovat proti terorismu. Jde o snahu každého státu zajistit základní funkce státu. Mezi ně patří zajištění bezpečnosti státu a jeho občanů, ochrana zájmů státu a zachování míru.

Boj států proti terorismu prošel několika fázemi. Smlouvy, které byly uzavírány v době studené války byly poplatné své době, kdy svět byl rozdělen na Východ a Západ. Podoba terorismu byla jiná než-li ji známe dnes.

Po 11. září 2001 se všechno změnilo. Najednou vzrostlo riziko ohrožení bezpečnosti států. Státy musely začít jednat. Aby mohly účinně bojovat proti terorismu, musely nekompromisně využít stávajících legislativních možností. Ze strany USA jde například o omezení některých základních práv. EU v tomto případě s USA příliš nesouhlasí. Naopak dává přednost maximální ochraně základních lidských práv i v rámci boje proti terorismu, včetně jeho islamistické globální podoby.

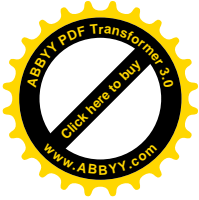
K regulaci chování mezi státy a mezinárodními organizacemi, jako aktérů mezinárodní politiky, se používá nástrojů mezinárodního práva. Jedná se o soubor pravidel, jenž by měli pomoci zajistit mír ve světě a klidný vývoj společnosti. Stávající mezinárodní právo je stále platné, v mnohém zastaralé, nevyhovující, ne vždy spravedlivé, ale stále platné, nikdo ho nezrušil, všichni by ho měli proto respektovat.

EU má za cíl stát se prostorem svobody, bezpečnosti a práva. Má vlastní zahraniční a bezpečnostní politiku. Snaží se terorismu předcházet, chránit svoje občany a jejich majetek, uplatňovat právo proti teroristům, rozvíjet spolupráci mezi státy EU i mezi dalšími mezinárodními organizacemi. Terorismus jako nejnaléhavější hrozbu EU zdůraznila v bezpečnostní strategii v roce 2003.

Mnozí si myslí, že se jich terorismus přímo netýká. Pravda je, ale někde jinde. Jsme součástí nejenom EU, ale i ekonomicky vyspělé části světa, proti které islamističtí teroristé obrazejí svou nenávist. Jsou hnáni vidinou vybudování lepšího a spravedlivějšího světa. Obrací proti nám své protizápadní myšlení. Terorismus lze považovat za mocenský boj mezi kulturami, nestojí proti sobě mocnosti, jak tomu bylo v minulosti. Jde o kulturní střet a někteří předpokládají, že střety budou stále nebezpečnější. Dokonce se v této souvislosti hovoří i o krizi západní civilizace.

Kdyby nedošlo k rozšíření terorismu do celého světa, nemuseli by jsme dnes řešit terorismus, jako nejnaléhavější hrozbu. I když terorismus zatím nemá na svém kontě takový počet lidských obětí, jako války, hlad a nemoci, je snaha o získání zbraní hromadného ničení ze strany teroristů zřejmá.

Boj proti terorismu bude dlouhodobá záležitost a nikdo nedokáže odhadnout, jak a kdy skončí. Kdo se stane vítězem a kdo poraženým.

CÍLE A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Pro svou bakalářskou práci jsem si vybrala aktuální a ožehavé téma: Terorismus jako nejnaléhavější hrozbu EU.

Cílem bakalářské práce je deskripce a analýza terorismu, jako nejnaléhavější bezpečnostní hrozby EU a nastínění stávajících evropských možností, jak této hrozbě čelit. Ke studiu dané problematiky využiji knihy renomovaných politologů a právníků zabývajících se výkladem mezinárodního práva. Pro metodickou analýzu problému použiji zejména historickou, komparativní, normativní a deskriptivní metodu.

V první kapitole přiblížím základní pojmy, jako je terorismus, jeho typologie a teroristické organizace a to na základě poznatků odborníků z politologie, evropského práva a mezinárodních vztahů. V tomto ohledu také využiji studii od Š. Danicse v časopise *Vojenské rozhledy*. Dále pomocí komparativní metody porovnáám jednotlivé typy terorismu podle L. Bonanateho a podle M. Brzybohatého. A přiblížím strukturu, na které je založena a funguje teroristická organizace.

V druhé kapitole bakalářské práce se zaměřím na charakteristické rysy globálního terorismu. Na příkladu teroristické skupiny Al-Kaidy, jako nejznámější globální teroristické organizace, připomenu její akce a cíle.

V další části práce se budu věnovat hlavně opatřením v boji proti terorismu, jako jsou mezinárodní smlouvy a jiné právní normy mezinárodního práva uzavírané v době studené války. U některých mezinárodních smluv se budu blíže věnovat některým paragrafům. K právnímu náhledu na tento problém použiji knihu od kolektivu autorů právníků Šturma, Novákové a Bílkové.

Po rozpadu východního bloku a spolu se stažením vojsk z Evropy, začala EU prosazovat společnou bezpečnostní politiku. V oblasti zajištění bezpečnosti spolupracuje EU s NATO. Jedním z hlavních úkolů bezpečnostní politiky je i boj proti terorismu, v každé smlouvě je vidět stupňování naléhavosti tohoto problému a snaha o jeho řešení. Rozborem jednotlivých smluv budu sledovat růst naléhavosti evropského opatření v boji proti terorismu. V tomto směru využiji velmi erudovaného autora B. Piknu, který je odborníkem na evropské právo a ve svých publikacích popisuje řadu politických a právních nástrojů EU v boji proti terorismu.

1 VYMEZENÍ TERORISMU A JEHO KLASIFIKACE

1.1 Definování terorismu

Terorismus se jeví na základě dlouhodobého vývoje, jako naléhavá bezpečnostní hrozba, která v dnešní době zpochybňuje bezpečnostní funkci států, ale i základní právo člověka, tj. právo na život. Terorismus má svoje kořeny zapuštěny v etnických, náboženských, politických a ekonomických základech. Můžeme ho také chápat, jako formu nekonvenčně vedené psychologické války.

Samotné slovo terorismus pochází z latinského slova *terrere*, které mu dalo jméno. Po přeložení do češtiny znamená děsit, strašit a způsobovat hrůzu. Jako jeden z prvních použil slovo teror Emmanuel Kant, v souvislosti s pesimistickým pojetím osudu lidstva.

Podstata terorismu je stále stejná strach a násilí. Terorismus není politickým hnutím nebo ideologií, ale taktikou boje slabých vůči silným. *„Je obtížné nalézt právní vymezení terorismu, neboť ten zpravidla v sobě nese prvky jak politické, tak vojenské a kriminální činnosti – teroristé odmítají respektovat vojenské normy, zacházet s nimi jako s řadovými zločinci znamená činit z nich mučedníky a vidět v nich pouze politiky, je nerealistické.“*¹ Jako příklad lze uvést snahu o získání území pro vlastní stát Palestinu, jde o svržení politického režimu, omezení určitého druhu politiky, mocenský boj uvnitř radikálních hnutí (Fatah versus Hamás) nebo upozornění na nějaký politický problém (situace Kurdů).

Vymezení pojmu terorismus je pouze částečné, vzhledem k jeho rychlému vývoji a rozlišení jednotlivých forem se nedaří vytvořit platnou definici terorismu. *„Pokud nebude přesně vymezeno, co je a co není terorismus, bude boj proti němu, nebo naopak ztotožnění se s ním nadále podléhat subjektivnímu chápání jednotlivými národy, státy, skupinami i jednotlivci.“*²

¹ KREJČÍ, O. *Mezinárodní politika*. 3.vyd. Praha: EKOPRESS, 2007. s. 426.

² DANICS, Š., TUČEK, L. *Politologické problémy světové politiky II*. 1. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 2005, s. 79.

V literatuře, encyklopediích a slovnících je možné najít celou řadu různých definic. Mika³ uvádí: „*Například ve své knize Politický terorismus shromáždil Alex P. Schmidt 109 různých definic terorismu, které se v literatuře objevily od roku 1936 do roku 1981.*“ Definice terorismu se objevuje hlavně v politických vědách, sociologii a právu, kde se projevuje také dopad tohoto jevu. Přesto univerzální definice terorismu není univerzálně akceptována.

Pro názornou ilustraci uvedu několik pokusů uznávaných odborníků o vymezení terorismu, jak je uvedl ve svém článku Danics⁴ v časopisu Vojenské rozhledy:

„*Ganor navrhuje definici terorismu jako „úmyslné užití nebo hrozbu užití násilí proti civilistům nebo civilním cílům (targets) za účelem dosáhnout politických záměrů (aims).*“⁵

„*Laquer na druhé straně považuje za nejlepší vymezení terorismu definici ministra obrany Spojených států (U.S. Department of Defense – DoD) z roku 1990: „Nezákonné použití nebo vyhrožování užitím síly či násilí proti jedincům nebo majetku za účelem přinutit a zastrašit vlády nebo společnosti, často se záměrem dosáhnout politických, náboženských nebo ideologických cílů.“*⁶

Dříve terorismus byl chápán, jako násilí páchané státem (Francouzská revoluce). Teď se pojem terorismu rozšiřuje na nejen politicky státem motivované násilí, ale i protistátní, které provádí jednotlivci nebo skupiny.

„*Hoffman definuje terorismus jako „promyšlené vytvoření a využití strachu z násilí nebo hrozby násilí ve snaze dosáhnout politickou změnu.“ Vykládá násilný aktivismus, jako promyšlené, uvážené jednání produkující strach.*“⁷

„*Kushner formuluje shodu většiny definic velmi lapidárně. Většina definic terorismu závisí podle něj na třech faktorech:*

1. *na metodě (násilí),*

³ MIKA, O. J. *Současný terorismus*. 1. vyd. Praha: Existencialia, 2003, s. 20.

⁴ DANICS, Š., TUČEK, L. Opravdu rozumíme současné epidemii sebevražedných teroristických útoků? *Vojenské rozhledy*, 2008, roč. XVII, č. 2, s. 17-25.

⁵ GANOR, B. *Defining Terrorism Is Man's Terrorist Another Man's Freedom Fighter?*, ICT, IDC HerzliyaIsrael. bez vnočení, in [http // www. Instituteforcounterterrorism.org/](http://www.Instituteforcounterterrorism.org/).

⁶ LAQUER, W. *The New Terrorism, Fanaticism and the Arms of Mass Destruction*. Oxford: Universiti New York, 1999, s. 5.

⁷ HOFFMAN, B. *Inside Terrorism*. New York: Columbia University Press, 1998, s. 13-44.

2. na cíli (civilista nebo vláda),
3. a na úmyslu (vyvolat strach, vynutit politickou nebo sociální změnu),⁸

„Hoffman i Kusnner se shodují na tom, že terorismus představuje promyšlenou metodu, promyšlený způsob produkce a frustifikace strachu, které jsou aplikovány na civilních cílech a jejichž účelem je dosažení určitých změn.“⁹

„Brenner definuje terorismus krátkou tezí jako „užití nebo hrozbu užitím násilí pro dosažení určitých cílů (záměrů – goals) organizací.“¹⁰

„Schmidt ve své obsáhlé definici limitoval terorismus (klasickou) vraždou. Terorismus definuje jako „úzkost vyvolávající metodu opakované násilné akce, použitou z kriminálních nebo politických důvodů (polo)utajovanými jednotlivci, skupinami nebo státními činiteli, pro něž – v protikladu k vraždě – přímé zacílení násilí není hlavním záměrem. Bezprostřední lidské oběti násilí jsou zpravidla vybírány náhodně (příležitostní cíle) nebo výběrově (reprezentativní nebo symbolické cíle) z cílové populace a sloužící jako poslové.“¹¹ Záměrem je užití oběti a manipulace s tímto cílem. Podle záměru teroru, požadavku nebo cíle, je pak používáno prostředků k zastrašování, nátlaku nebo propagandy.

„Moghaddam definuje terorismus z psychologické perspektivy, jako „politicky motivované násilí, páchané jednotlivci, skupinami nebo státy, s úmyslem roznítit v populaci pocity strachu a bezmoci za účelem ovlivnit procesy rozhodování a změnit chování“. Tvrdí, že cílem teroristických akcí je navodit specifickou psychickou zkušenost, totiž zkušenost strachu a bezmoci“.¹²

V roce 1980 byla v USA uveřejněna definice terorismu, která se v současné době používá pro posuzování teroristických činů: „Terorismus je propočítané násilí nebo hrozba násilí, obvykle zaměřená proti nezúčastněným osobám, s cílem vyvolat

⁸ KUSNNER, Harvey W. *Encyclopedia of Terrorism*. Sage Publications, Inc., USA, 2003, s. 359.

⁹ DANICS, Š., TUČEK, L. Opravdu rozumíme současné epidemii sebevražedných teroristických útoků? *Vojenské rozhledy*, 2008, roč. XVII, č. 2, s. 17-25.

¹⁰ BRENNER, John C. Forensic science. *An Illustrated Dictionary*. New York: CRC Press LLC, 2004, s. 253.

¹¹ SCHMID podle Papadopoulos, Renos. K. Terrorism and Panic. In *Psychotherapy and Politics*. International Psychothrotics. Int. 4(2) 90-100, 2006.

¹² MOGHADDAM, F. The Staircase to terrorism: A Psychological Exploration. *American Psychologist* February-March 2005, s. 161-169.

*strach, jehož prostřednictvím jsou dosahovány politické, náboženské či ideologické cíle.*¹³

Teroristické incidenty byly převážně lokálního charakteru. To se, ale postupem času rychle mění, vznikají nové technologie, zbraně, roste jeho nebezpečnost a počet obětí. V dnešním světě neexistuje země, která by se s terorismem nesetkala. Teroristické metody jsou vysoce nebezpečné, brutální a bezohledné. Snaží se o maximální psychologický efekt. Ten má vyvolat maximální pocit strachu, paniky a ohrožení u nejširšího okruhu lidí. Teroristé si tak vytvářejí dosažení maximální pozornosti a ovlivnění postojů veřejnosti, která je znásobena zájmem médií. Jde o formu psychologické války. V případě teroristů je zřejmé, že se necítí být vázání žádnými etickými, morálními nebo právními normami. Výrazné nebezpečí však představuje spojení terorismu s organizovaným zločinem. To má vliv na opatřování zbraní, bomb nebo na různé teroristické činy, jako například únosy významných osobností, letadel nebo zadržování rukojmí.

Na základě analýzy řady teroristických útoků, je možné vysledovat, kam terorismus směřuje. Jeho cílem je použití zbraní hromadného ničení, jenž povede k obrovským ztrátám na lidských životech a materiálním škodám. Svět dochází k názoru, že terorismem lze změnit chod dějin. Ovlivňuje totiž ekonomiku, politiku a sociální jistoty každé země. Jeví se jako silný nástroj při prosazování vlastních zájmů proti silnějším nepřítelem, ale není potřebné masivní nasazení válečné techniky ani armády. Tento problém nutí organizace, státy a země, aby se spojily a spolupracovaly na protiteroristických aktivitách v zahraničněpolitických, zpravodajských a policejních oblastech. Spolupráce proti těmto rizikům se jeví jako nutnost.

1.2 Typologie terorismu

V průběhu historického vývoje se mění i obsah slova „terorismus“. Změny jsou závislé na změnách politických, ekonomických, kulturních i sociálních. Odborníci se snaží o zpracování jeho typologie, rychlý vývoj terorismu jim jejich snahy poněkud zkrusluje a přesné vymezení typologie se zdá být nereálné. Většina autorů se shoduje,

¹³ BRZYBOHATÝ, M. *Terorismus I.* 1.vyd. Praha: POLICE HISTORY, 1999, s. 11.

že terorismus prošel třemi hlavními vývojovými etapami. První etapou je národní terorismus, pak následuje terorismus mezinárodní a poslední je globální terorismus.

Použiji dělení terorismu podle Bonanateho¹⁴. Ten rozdělil terorismus na válečný, státní teror, na vnitřní, revoluční, koloniální, mezinárodní, konzervativní a separatistický terorismus.

Válečný teror

Jedná se o opatření vlády státu v době válečného konfliktu, nese znaky terorismu, zejména šířením propagandy strachu, k zajištění fungování válečného hospodářství a zamezení diverze. Instituty válečného a stanného práva. Jako příklad lze uvést druhou světovou válku s oddíly SS, koncentračními tábory, sloužící k vytvoření strachu z dezerce a vlastizrady.

Státní teror

Totalitní režim nastolený ve státě v době míru. Je to forma krutovlády, akty násilí k dosažení politických cílů. Protiprávní násilí může provádět stát na vlastním obyvatelstvu nebo potlačovat práva národů na sebeurčení. Základní znaky jsou omezení opozice, použití teroristických metod státní moci proti jejím oponentům nebo může být zaměřen na národnostní menšiny, náboženské skupiny nebo disidenty. Může podněcovat jednotlivce a skupiny, které finančně podporuje a poskytuje jim ochranu. Státní teror se může stát náhradou válečného stavu. V tomto případě můžeme hovořit o nepřímé agresí. Státu tak vzniká mezinárodněprávní odpovědnost za toto násilí. Příkladem může být vojenská diktatura v Chile. V případě porušení základních lidských práv, nese odpovědnost nejenom stát, ale i jednotlivci, kteří o státním teroru rozhodli nebo ho uskutečnili (genocida, apartheid). Ti, kteří se dopustili zločinu podle mezinárodního práva, mohou být postaveni před Mezinárodní trestní soud v Haagu.

Vnitřní revoluční terorismus

Je to forma protistátního terorismu, jde o snahu změnit systém vlády, vnitřní a zahraniční politiku státu. Dotýká se vnitřních zájmů pouze jednoho státu. Může být důsledkem střetu nacionalistických nebo separatistických snah. Cílem jsou státní instituce a představitelé vlády.

¹⁴ BONANATE, L. *Mezinárodní terorismus*. vyd. neuvedeno, Praha: Columbus, 1997, s. 17.

Dělíme ho na:

Levicový – rovnostářské ideje, člověk je osvobozen od všech zákonů (anarchismus), změny vlastnictví (komunismus). Postupně přerůstá ve vojenský systém organizace. Cíle jsou podbarveny populistickými ideologiemi. Dal vzniknout řadě ultralevicových skupin (Rudé brigády v Itálii a frakce Rudé armády v Německu). Vytváří pocit strachu z moci a majetku.

Pravicový – základem je ideologie nacionalismu, nadřazenost, čistota rasy, posílení autoritativnosti státu, znaky jsou ultrapravicové ideje založené na xenofobii, etnických konfliktech a rasizmu. Jedním z druhů tohoto terorismu je i terorismus rasový zaměřený proti přistěhovalcům, lidem s odlišnou barvou pleti nebo vyznání. Jedná se o psychologický teror mezi takzvanými „sektami“ (Asaharovu sektu Óm Šinrikjó, která použila k prosazení své víry i zbraní hromadného ničení).

Koloniální terorismus

Jedná se o druh terorismu používaný k udržení moci v koloniích. Uplatňuje se na území jiného státu jako mezinárodní nebo státní druh terorismu. Cílem je genocida národa, buď konfrontací s kolonisty, nebo snížením reprodukce, vlivem nelidských podmínek.

Mezinárodní terorismus

Datuje se od počátku 70. let 20. století. Neomezuje se pouze na vnitřní politiku státu, ale i na zahraniční politiku státu. Snahou je, aby určitý stát přestal prosazovat své zájmy v jiné části světa a tím změnil svoji politiku. Jako byla snaha o změnu politiky Francie vůči Libanonu a na Blízkém a Středním východě. Jde o druh teroru, který se uplatňuje v době války nebo míru, jde o soupeření celých mocností. Zaměřuje se na vytváření strachu z vlastní identity nebo z nepřítele. Následkem je pak demoralizace a neschopnost boje. Obsahuje internacionální prvky, jako například podporu teroristické organizace jiným státem, únos letadla s občany různých států, akce diverzního charakteru zpravodajské služby nebo využití opozičních skupin v týlu nepřítele. Příklad studené války Sovětský svaz versus USA. Jak uvádí Luigi Bonanate ve své knize Mezinárodní terorismus. „*Mezinárodní terorismus má různé podoby. Známe především*

vedený s cílem získat nezávislost.“¹⁵ Terorismus je používán proti mezinárodnímu řádu, jako prvek destabilizace společnosti, nerespektuje platné mezinárodní právo ani mezinárodní smlouvy.

Konzervativní terorismus

Terorismus na podporu režimu, který je pod tlakem domácího revolučního hnutí. Střetávají se zde mocenské zájmy cizích zemí, nemají s těmito zeměmi nic společného. Jejich úkolem je vojenská podpora státního režimu. Jako americká podpora Chile.

Mezinárodní revoluční terorismus

Je druh revolučního terorismu s mezinárodní podporou. Zdá se být více úspěšný. Obsahuje ideje revolučního hnutí, jenž pomáhají vytvářet protistátní nálady mezi vrstvami obyvatel. Příkladem je tichá podpora studentských hnutí v západní Evropě.

Separatistický terorismus

Velice rozšířený po druhé světové válce. Jeho podstatou je osvobozovací boj určitých národů na sebeurčení, jde o snahu oddělení státu nebo jeho části a vytvoření nezávislého státu popřípadě připojení území k jinému státu. Terorismus je zde použit jako nástroj proti vládě. Bezpečnostní situace se vyhrcoje a stává se neúnosnou. Útoky jsou zaměřeny na civilní cíle, snaží se o vytváření pocitu strachu, příkladem je palestinský terorismus.

Rozšířené členění terorismu nabízí například Brzybohatý¹⁶:

- **extremistický terorismus** je jevem krajně levicových, extremistických skupin nebo hnutí. Vyznačují se nenávisť a nesnášenlivostí vůči jiným etnickým a sociálním skupinám.
- **počítačový terorismus** má snadný přístup odkudkoliv umožňuje teroristům ochromit ekonomiku a bezpečnost celých států. Státní instituce jsou na počítačích závislé. Počítače řídí většinu strategických zbraňových systémů, i když jsou několikrát jištěny, není hrozba jejich zneužití nikterak zanedbatelná.
- **narkoterorismus, informační terorismus, jaderný terorismus.**

¹⁵ BONANATE, L. *Mezinárodní terorismus*. vyd. neuvedeno, Praha: Columbus, 1997, s. 17.

¹⁶ BRZYBOHATÝ, M. *Terorismus II*. 1. vyd. Praha: POLICE HISTORY, 1999, s. 14-16; s. 154.

Neměli by jsme opomenout ani bioterorismus. Hovoříme o něm v souvislosti s použitím zbraní hromadného ničení, patří sem zbraně chemické, jaderné a biologické (útok sarinem v tokijském metru, spory antraxu v dopisech ve Spojených státech nebo použití chemických zbraní proti kurdské menšině iráckým režimem Saddáma Husajna).

1.3 Struktura a organizace teroristických skupin

Člověk se teroristou nerodí a jejich počet není přesně daný. Stává se jím pod vlivem určité osobní a politické situace. Pro mnoho obyvatel Blízkého východu se teroristické útoky staly způsobem života. Tyto skupiny nedokáží zabít v takovém měřítku jako vlády, jež disponují nesrovnatelnou vojenskou mocí. Jejich odhodlání neodpovídá skromným vojenským zdrojům, z nichž mohou čerpat. Motivují je levicové ideologie, častěji však náboženství. Obecně lze říci, že na konci dvacátého století došlo k vzestupu náboženského násilí po celém světě.

Islám se stal v západní Evropě nástrojem k mobilizaci mladých lidí, kteří propadli pocitu křivdy a beznaděje. Můžeme je rozdělit do tří skupin. První skupinou jsou dobrovolníci bez zaměstnání, málo vzdělaní lidé, často s kriminální minulostí, jsou nespokojeni a sociálně znevýhodněni. Bojují za svoje náboženské přesvědčení. Ti se použijí k destruktivním činnostem, jejich vlastnosti jsou bezohlednost a surovost.

Druhou skupinou jsou vzdělaní mladí muslimové, intelektuálové studující na vysokých školách, kteří se po nejrůznějších osobních krizích odvrátili od západních hodnot. A odvrátili se i od svých dosavadních zdrojů. Používají se na odbornou práci, neboť jsou nenápadní, chytří a nikdo z jejich okolí by to od nich nečekal. Patří sem i vědci a chemici, kteří se ve svém oboru dostali na určitou úroveň a nemohou postoupit na profesním žebříčku výše, anebo přišli o zaměstnání. Ti se snadno stanou rekruty, jenž spolupracují na vývoji a přípravě chemických a jaderných zbraní.

Třetí skupinou jsou mladí lidé z prostředí venkovských měst. Pocházejí ze střední vrstvy a jsou odtrženi od rodinného zázemí, působí na ně odlišné prostředí a tíha těchto změn na ně silně doléhá. Jsou to většinou mladí lidé ve věku od šestnácti do dvaceti let, nacházejí se v přelomovém období, už nejsou dětmi a vlastní rodiny zatím nemají.

Nezaměstnanost, starost o kariéru, sociální postavení, zkušenosti z ponížení, to vše vede k frustraci. Snadno se stanou členy náboženských hnutí, které jim poskytnou jakýsi domov a místo v komunitě, kde mohou ventilovat svou frustraci. Skupiny jsou

připravovány v utajení a vystavovány náboženskému a psychologickému nátlaku, jenž se stupňuje. Pozornost teroristů je zaměřena na spojence USA. Všechny tyto tři skupiny jsou živnou půdou pro extremistické a teroristické skupiny.

Teroristické útoky mohou být provedeny jednotlivci nebo skupinami, jedná se ale většinou o organizovanou skupinu, která k provedení akce potřebuje vybudované zázemí, logistiku a podporu. Bez zajištění těchto věcí není možno předpokládat, že by teroristická akce dosáhla úspěchu. Teroristickou skupinu chápeme jako základní jednotku pro teroristický útok.

„Teroristické skupiny mají různou strukturu i organizaci, vyplývající z operačních podmínek, tradic a možností. Jejich struktura není neměnná a průběžně se vyvíjí. Přesto většina organizačních schémat skupiny vychází z jednoduchého modelu, který je možné znázornit jako pyramidu.“¹⁷

Na vrcholu pyramidy je štáb a tvrdé jádro věrných a spolehlivých spolupracovníků, oddaných věci. Hlavním úkolem štábu je vybírat cíle teroristických akcí, zpracovávat jednotlivé plány, zpracovávat a vyhodnocovat získané informace a určovat jakým směrem se bude teroristická skupina ubírat.

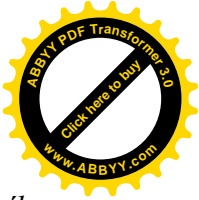
Další částí pyramidy jsou ti, kteří se přímo účastní teroristických útoků. Žijí v ilegilitě. Jejich práce, za kterou jsou placeni, je teoretická a praktická příprava na teroristický útok.

V širší části pyramidy jsou aktivní podporovatelé. Pyramida se rozšiřuje, přibývá lidí, kteří zajišťují logistiku teroristické skupiny. Nejsou nikterak nápadní, jsou to třeba obyčejní obchodníci a proto je nikdo s teroristickou skupinou nespojuje. Jejich činnost se zaměřuje na obstarávání finančních prostředků, na zajištění dopravy, potřebných dokladů, bytů, zbraní a všeho co je potřebné.

Mezi nejpočetnější skupinu patří pasivní podporovatelé, kteří tvoří základ pyramidy. Jejich funkce je na jedné straně poskytovat ideologickou podporu, na druhé straně představují zálohu pro případnou potřebu k doplnění počtu aktivních teroristů.

„V souvislosti s doplňováním lidských i finančních zdrojů teroristických skupin se často hovoří o existenci kouzelného trojúhelníku, což je obrazné vyjádření vztahů

¹⁷ BRZYBOHATÝ, M. *Terorismus I.* 1. vyd. Praha: POLICE HISTORY, 1999, s. 29.

*mezi penězi, lidskými zdroji a propagandou. Každý z těchto prvků imaginárního trojúhelníku tvoří nezbytnou podmínku pro existenci teroristické skupiny.*¹⁸

*„Výzkumy ukázaly, že teroristické skupiny nejsou velké – zřídka mají více než 50 členů, přičemž na každého člena je napojeno čtyři až šest osob zajišťujících materiálně – technickou podporu.“*¹⁹

Ve světě je více než 800 teroristických skupin.²⁰ Jejich struktura, cíle, motivy a vývoj je různý. Jiný seznam teroristických organizací má EU (viz. příloha č. I.) a jiný seznam má USA (viz. příloha č. II.). Tyto seznamy jsou stále aktualizovány.

¹⁸ BRZYBOHATÝ, M. *Terorismus I.* 1. vyd. Praha: POLICE HISTORY, 1999, s. 29.

¹⁹ KREJČÍ, O. *Mezinárodní politika.* 3. vyd. Praha: EKOPRESS, 2007. s. 431.

²⁰ ČEJKA, M. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu.* 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2007, s. 213-216.

2 GLOBÁLNÍ TERORISMUS

2.1 Charakteristika globálního terorismu

V 60. letech používali teroristé k dosažení svých cílů únosů, úkladných vražd, braní rukojmí, vydírání a únosů letadel.

V 70. a v 80. letech se tyto metody mění, teroristické skupiny začínají operovat mimo území státu, kde vznikly a jejich složení se stává mezinárodní. V 70. letech byl terorismus vymezen, jako nová forma války s odlišným složením hlavních aktérů. V případě klasické války jsou tady státy, jejich armády a jejich obyvatelstvo. Naproti tomu v případě teroristického útoku je napadený stát. Obyvatelstvo zde představuje pasivního aktéra, teroristé manipulují s jeho veřejným míněním. Aktivní roli mají teroristé. Přilákají na sebe pozornost, vyvolají atmosféru strachu, snaží se destabilizovat stát a tím si vynutit změnu zahraniční politiky. Nejčastěji se odvolávají na zájmy národnostních menšin nebo zájmy určitých vrstev obyvatelstva.

Některé národní teroristické skupiny mezi sebou spolupracovaly a podnikaly útoky ve třetích zemích. Příkladem může být únos ministrů členských států Organizace zemí vyvážejících ropu ve Vídni 1975. Dále se hovoří i o podpoře některých států teroristickým skupinám jako Libye, Sýrie nebo Súdán. Do popředí se dostává i muslimský fundamentalismus, který navázal na úspěchy íránské revoluce.

Na počátku 90. let se hovořilo o terorismu, jako o riziku. Místo klasických válek mezi státy vzniká stále více vnitrostátních konfliktů, jako v Jugoslávii, Čechách nebo ve Rwandě. Změna nastala ve druhé polovině devadesátých let, kdy se šokovaná veřejnost vyrovnávala s desítkami mrtvých a zraněných lidí a s velkými materiálními škodami. Diskutuje se o závažnosti a příčinách této hrozby. Klasičtí teroristé jsou minulostí. Neexistuje Frakce rudé armády. OOP pod vedením Jásira Arafata začala vystupovat méně radikálně a snažila se o mírové řešení s Izraelem.

Mezinárodní terorismus se na přelomu století mění. *„Mezinárodní terorismus konce 20. století se tak vyprofiloval jako nepřímá strategie zaměřená na nátlak země Západu, která ale nepostupuje riziko války a snaží se co nejvíce omezovat možnosti odhalení (autorů teroristických akcí). Americká definice zdůrazňuje, že terorismus se vyznačuje plánováním násilných akcí politického zaměření, že využívá skupin na podstatní úrovni k tomu, aby útočily na cíle nevojenského charakteru. Jestliže*

terorismus na národní úrovni využívá násilí k rozbíjení států, pak terorismus na mezinárodní úrovni využívá násilí k rozbíjení statutu quo na regionální úrovni.²¹

Nová etapa terorismu se datuje od 11. 9. 2001. „Např. F. Heisbourg používá výraz *hyperterorismus*, John Ikenberry používá pojem *moderní terorismus transnacionálního charakteru*, jiní hovoří o *globálním terorismu*.”²² Globální terorismus je projevem nenávisti vůči hodnotám západní civilizace, jde o odpor, který politika Západu a USA vyvolává ve třetím světě, zejména v arabském. Teroristé se neomezují na jeden stát nebo na jeho vnitřní politiku, snaží se o co největší počet obětí.

Cílem útoku z 11. září 2001 bylo zasažení státu, který je hybnou silou globalizace, v tomto případě USA. Teroristé mají celosvětovou identitu a bojují proti strádání a utrpení obyčejných lidí. Jejich oběti jsou lidé z celého světa. Globálnímu terorismu předcházelo, především vyhlášení džihádu mečem v únoru 1998, kdy bin Ládín vytvořil mezinárodní islamistickou frontu proti Židům a křesťákům. Vydal tzv. fatwu. V té je džihád ospravedlněn, určen jeho cíl a je určeno proti komu bude džihád veden. Džihád má v islámu několik významů. Jeho základním významem je, snaha o spravedlivou věc. V tomto případě jde o snahu o obranu islámu, proto džihád mečem, vyhláší ho náboženská autorita, není soukromou věcí muslima a nepatří mezi pět pilířů víry. Uvedu další možné chápání významu slova džihád. „*Jako džihád se označuje každé pozitivní úsilí, především pokud je s ním spojeno odříkání, jako např. při studiu na univerzitě.*”²³ Džihád srdcem, jako příklad rozvoje osobní víry.

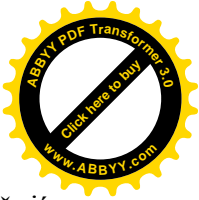
Teroristické sítě jsou rozprostřeny po celém světě, mají globální charakter. Hrozí nebezpečí, že teroristé se zmocní technologií použitelných k výrobě zbraní hromadného ničení. Už dnes je možné zjistit na internetu řadu informací a návodů. Každý, kdo je chce použít, si musí ujasnit, k čemu je hodlá použít.

V případě klasické války se příprava na válku před ostatními státy neskryje. Čeká se pouze na záminku k napadení státu. Naproti tomu teroristický útok bývá nečekaný, bez vyhlášení války. Přípravy jsou skryté, podléhají přísnému utajení. Tak typické pro malé skupiny nebo uzavřené komunity tajných organizací. Je velmi těžké přípravy odhalit, přerušit nebo zabránit útoku. Úder je nečekaný, zasažený stát a jeho

²¹ EICHLER, J. *Mezinárodní bezpečnostní vztahy*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2004, s. 94.

²² EICHLER, J. *Mezinárodní bezpečnostní vztahy*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2004, s. 95.

²³ POHLY, M., DURÁN, CH. *Usáma bin Ládín*. 1. vyd. Brno: Jota, 2001, s. 17.

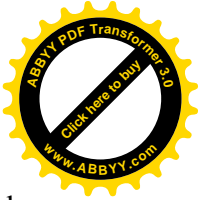
obyvatelstvo je šokované, zaskočené, úder nikdo neočekává. Teroristé uplatňují nepřímou strategii, vyhýbají se přímému souboji, napadají nečekaně. Udeří ve chvíli, kdy se to nejméně očekává. Zasahují společnost na nejcitlivějších a nejzranitelnějších místech. Klasické pojetí poměru sil je zde bezpředmětné, žádné tanky, rakety ani lodě.

Snaží se ovlivňovat pocity, nálady a veřejné mínění ve svůj prospěch. Zneužívají státní činitele a hlavně obyvatelstvo. Každá škoda, kterou způsobí teroristé je záměrná, má ovlivnit jejich rozhodování něco udělat a nebo neudělat. Teroristé si vynucují propuštění spolubojovníků nebo nutí vlády, aby přestaly podporovat jiný stát, třeba Izrael.

Dnes jsou teroristické organizace najímány, aby zaútočily na stát (většinou se jedná o státy Západu), na jeho území nebo v jiném státě, kde byl jeho vliv nežádoucí. Snahou je, aby se co nejvíce ztížila identifikace státu, který si tento čin objednal. Příkladem je Írán, který sponzoroval šiitskou organizaci Hizbaláh. Ta zadala zakázku (výbuchy náloží v metru a obchodních domech) Tunisánům žijícím v Paříži. Cílem bylo vynutit si propuštění arménských teroristů vězněných ve Francii.

Další vážnou hrozbou jsou sebevražedné atentáty. Většinou jsou v místech vleklých ozbrojených konfliktů, kde se nahromadil pocit křivdy, bezpráví a lidé jsou zoufalí z bezvýhodné situace. Teroristé se staví do role mstitelů, bojujících proti utrpení, strádání a ponížení lidí, kteří žijí v mnoha státech Asie a Afriky. Snaží se pomstít smrt svých blízkých. To že se z nich stanou mučedníci a uctívání hrdinové, napomáhá při snadném náboru do teroristických organizací. Třetina Palestinců si přeje zemřít mučednickou smrtí. Sebevražedné atentáty jsou typické pro muslimský svět, jako je Palestina, Čecna a Irák. Snaží se přenést konflikt na území okupantů. Atentáty jsou málo nákladné, mají vysoký počet obětí a teroristé nepočítají s únikovým plánem. Mají své zástupce po celé Evropě a v Severní Americe. Záleží na atentátníkovi, kdy nálož odpálí. Šance na obranu je nulová a úspěch je takřka zaručen. Není potřeba vypracovávat plán útěku.

Pod vedením Usámy bin Ládina teroristé vytvořili síť, která pokrývá čtyři kontinenty, kde se odehrávají nejdůležitější události. Proto používáme v této souvislosti pojem globální. Cílem útoků je udeřit na hospodářské cíle, na administrativní budovu nebo obytnou část. Teroristé ukázali, že není žádný problém dobře načasovat a naplánovat akci, která bude mít silný dopad na psychiku lidí.

Kromě zbraní lze použít i různé chemické látky. Ty, které se jeví jako, nejdostupnější, jsou látky používané v zemědělství jako herbicidy, pesticidy, insekticidy. Z biologických zbraní jsou to hlavně látky vyvolávající epidemie. Onemocnění přenášené z člověka na člověka (neštovice) nebo ze zvířete na člověka. Největší obavy vyvolává antrax. Při použití zbraní hromadného ničení, jde zejména o jejich přepravu. Ta je možná za pomoci aerosolu, pomocí kterého se pak vytvoří toxický mrak. Co se týká jaderných zbraní, základem je získání štěpného materiálu. Další úskalí je spojeno s výrobou jaderné zbraně. S ohledem na bezpečnost lze říci, že v dnešní době je celkem snadné nalézt místo, kde probíhá štěpná reakce.

Relativně nejméně překážek mají teroristé se získáním biologických zbraní. Biologické zbraně v rukou teroristů lze považovat za největší a nejpravděpodobnější hrozbu terorismu. Může se jednat o otrávené zdroje pitné vody, nemoci, úhyn hospodářských zvířat.

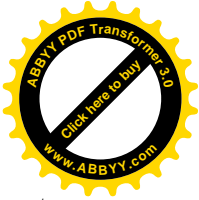
Výrobní infrastruktura závisí na třech hlavních podmínkách. Vědci, ti nejsou dnes problém, mohou je získat v některé zemi z řad vědeckých pracovníků. Ani peníze nepředstavují překážku, i když bankovní sektor se snaží znesnadňovat teroristům jejich přístup k penězům. Nejtěžší věci jsou výrobní prostory, musí být velké a jsou snadno zjistitelné a také dosažitelné ze vzduchu.

Motivem případného útoku za použití zbraní hromadného ničení může být buď poslední výzva k vynucenému dialogu anebo poslední úder osoby zahnané do kouta.

2.2 Al-Kaida, jako příklad globální teroristické organizace

Teroristické organizace se ve svém rozsahu a cílech soustřeďují na regionální nebo národní cíle. I když jsou jejich finanční fondy roztroušeny po celém světě, jejich základna je v jedné nanejvýš v několika zemích, jako jsou ETA ve španělském Baskicku a v části území Francie nebo Tamilští tygři na Srí Lance. Al-Kaida je v tomto ohledu jiná, je globální nemá na ní vliv žádná vláda. Prokázala svou schopnost udeřit v jakékoliv části světa. Jejím strategickým cílem bylo svržení saúdské dynastie. Následkem toho by se staly průmyslové společnosti jejich rukojmími.

Dobrovolníci pro válku v Afghánistánu byli najímáni Saudskou Arábií. Princ Turkí se spoléhal na muže z rodiny bohatých stavebníků, která byla blízká královské rodině. Turkí zmocnil syna této rodiny, Usámu bin Ládina, aby najímal a cvičil arabské dobrovolníky pro Afghánistán. Po vzájemných neshodách v roce 1991

vláda Saúdské Arábie vzdala přesvědčování Usámy bin Ládina, aby přestal kritizovat královskou rodinu, její spolupráci s USA vykázala ho ze země a bylo mu odebráno občanství.

Po stažení sovětských vojsk, frakce afghánských bojovníků svrhla prosovětskou vládu. Pákistánská tajná služba využila své moci a vlivu k opětovnému zavedení pořádku za pomoci Tálibánu. Vznikla nová mocenská struktura. Byly tu kmenový vůdci, kteří veleli bojovníkům. Důstojníci pákistánské vojenské rozvědky a arabští dobrovolníci, kteří si sebou přinesli peníze a korán. Posílení úspěchem po porážce Sovětského svazu přemýšleli o svržení dalších nevěřících vlád a ustanovení Kalifátu. Usáma bin Ládín jim nabídl místo v nově vznikající islámské organizaci Al-Kaida.

Al-Kaida je globální nadnárodní organizace, bez trvalého bydliště, s aktivními členy v každé části světa. Její zakladatelé vyložili islám ve světle západního myšlení, i když tvrdí, že jsou zastánci původních tradic. „*Al Kajda je dostatečně houževnatá síť na to, aby přežila a dobře fungovala i v případě smrti nebo nezpůsobilosti svého vůdce. To neznamená, že ji nelze zneškodnit.*“²⁴ Je založena podle vzoru rozvětvené rodiny, využívá vzájemnou důvěru, proniknout do její kmenové struktury je velice složité. Pro převod peněz používá neformální bankovní systém (hawala), který je prakticky nemožné vystopovat, neboť se jedná o platby přes důvěrníky ve víře.

Jejich útoky jsou vedeny tak, aby naháněly co největší hrůzu, terče jsou často voleny tak, aby byly co nejznámější a zdánlivě nejbezpečnější. Načasovány s cílem zaručit co možná největší počet lidí, proti kterým byl útok veden, jako tomu bylo v tokijském metru nebo v nákupních střediscích v Tel Avivu. Platí to i o amerických ambasádách v Tanzanii či v Keni, a nebo o federální budově v Oklahoma City.

Teroristé si vybírají za cíl páteř fungování moderní společnosti ať jsou to letiště, jejichž význam je jasný nebo vládní budovy, jako symbol fungování vlády, tak i ústředí významných mezinárodních obchodních a finančních korporací. V Paříži se staly terčem teroristických útoků vlaky, v Tokiu metro. V případech náboženského terorismu lze mluvit o budovách, konstrukcích a místech, které měly symbolický význam. V Egyptě to byly turistické lodě a hotely, které napadli islámští aktivisté, kteří turisty pokládali za hříšníky a jejich projevy za nežádoucí vměšování cizí kultury.

²⁴ GRAY, J. *Al Kaida a co to znamená být moderní*. 1. vyd. Praha : Mladá fronta, 2005. s. 86.

Teroristický útok nahání strach a bývá prováděn úmyslně a s jasným cílem, v takový čas, aby upoutal patřičnou pozornost. Teroristé pročítají zprávy v denním tisku o sobě a své skupině a vybírají ty, které považují za nestranné. Publicita je pro ně důležitá, všichni o nich vědí. Terorismus by neexistoval, kdyby na sebe nedokázal upoutat pozornost.

2.3 Dokumentace projevu globálního terorismu Al-Kaidy

Hlavním cílem Al-Kaidy bylo donutit západní země a především USA, aby opustily Arabský poloostrov a Saudskou Arábii. Aby USA přehodnotily dosavadní zahraniční politiku a jejich podporu Izraeli, dále chtěli, aby změnily přístup k palestinskému problému.

Živnou půdou pro Al-Kaidu byla křesťanská vláda, ta utlačovala slabší muslimské oblasti, to usnadnilo teroristické skupině shromáždit džihádisty, aby pomohli svým bratrům ve víře. Úspěch by zaručoval vznik radikálního islámského státu, jenž by byl součástí islámských států, které by vytvořily nový Kalifát. Příkladem může být Čečna nebo po pádu komunismu převážně muslimská provincie Bosna. Al-Kaidě se nepodařilo v Bosně vybudovat stálou základnu a jejich snaha o připojení země ke Kalifátu ztroskotala.

První příznaky boje proti USA, jako „Velkému Satanu“ byla obrovská nálož v garážích Světového obchodního centra. *„Představa, že by se terorismus mohl objevit uvnitř Spojených států, bylo tehdy pro nás něco úplně nového.“*²⁵ Díky šťastným okolnostem, statické budovy a malé účinnosti bomby, nedošlo k velkým ztrátám. *„Výbuch měl přivodit zřícení budovy, způsobil však jen její poškození, smrt šesti lidí a zranění více než tisícovky osob.“*²⁶

Teroristé začínají působit mimo země, kde vznikla jejich organizace. Jde o začátek globálního terorismu. K útoku se přihlásilo hned několik teroristických skupin, které neměly s útokem nic společného. Při okupaci Afghánistánu Sověty, Spojené státy fundamentalisty podporovaly. Po odchodu Sovětských vojsk se fundamentalisti obrátili proti USA. V souvislosti s útokem na Světové obchodní

²⁵ CLARKE, R. A. *Strategie války proti terorismu*. 1.vyd. Praha: Alfa Publishing, 2005, s. 81.

²⁶ ČEJKA, M. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2007, s. 187.

centrum v USA se podařilo odhalit síť muslimských fundamentalistů. Hlavní aktéry zadržet a usvědčit z teroristického útoku.

Následovaly další útoky na americké ambasády v Keni a v Tanzanii. „Útoky dostaly Al-Kaidu do podvědomí světové veřejnosti a Usáma bin Ládín byl v USA zařazen mezi deset nejhledanějších teroristů.“²⁷

Mezi největší teroristický útok patří útok z 11. září 2001. Dvě letadla narazila do věží Světového obchodního centra, třetí do budovy Pentagonu. Poslední letadlo mělo pravděpodobně zasáhnout Kapitol.

K výbuchům před americkým velvyslanectvím v Keni a v Tanzanii 7. srpna 1998 ani k útokům z 11. září se nikdo nepřihlásil. Dokonce ani obvinění před soudem, kteří byli usvědčeni v případě útoku proti Světovému obchodnímu centru z roku 1993 a výbuchu v Oklahoma City, nepřestali popírat svou vinu.

Jako odvetu za teroristický útok, vyžadovala americká vláda v čele s Georgem W. Bushem zaútočení na Irák. Tuto novou kapitolu dějin začala Bushova vláda nazývat válkou proti terorismu. Jde o novou strategii, tam kde nelze uplatnit odstrašování, protože by nefungovalo, je použit vojenský úder. Známy je i jejich nekompromisní postoj, nejednat s teroristy ani nepřipouštět žádné ústupky. V případě války se očekává vojenská odpověď. V opačném případě by mohlo dojít k dojmu neschopnosti se bránit. A pravděpodobně i ke stupňování požadavků ze strany teroristů.

Většina Evropanů s útokem nesouhlasila. Po Evropě probíhaly masové demonstrace, kterých se zúčastnili statisíce lidí. Na rozdíl od Evropanů, kde byl odpor proti válce zřejmý, většina Američanů válku podporovala. Na stranu USA se přidala i Velká Británie.

Obrana USA proti teroristům, jako vojenská a politická strategie je dána dokumentem nazvaným Strategie národní bezpečnosti Spojených států amerických podepsaným v roce 2002. „*Terorismus je v dokumentu přirovnáván k otroctví, pirátství a genocidě.*“²⁸

²⁷ ČEJKA, M. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2007, s. 186.

²⁸ KREJČÍ, O. *Mezinárodní politika*. 3. vyd. Praha: EKOPRESS, 2007. s. 288.

Amerika se stala terčem útoků z několika důvodů. Jako první důvod lze uvést USA jako obchodní partner a politický spojenec. USA má zájem, aby na některých oblastech ve světě byly stabilní podmínky. Dostává se do role zastánce místních vlád, které vidí místní náboženští představitelé, jako své nepřátele. Co se týče, vládních úřadů ty se stávají terči útoků velice snadno, podporují politický systém země a jsou jeho součástí. Tedy hlavní nepřátelé těch co soudí, že daný systém je potřeba změnit.

Druhým důvodem, proč bývá Amerika považována za nepřítele, je podpora moderní kultury. Přístup k MTV, Hollywoodské filmy, internet.

Třetím je pak hospodářství. Světové obchodní středisko se stalo symbolem globálního ekonomického vlivu Spojených států. Ústředí firem, ať už jsou evropské nebo japonské, mají svá sídla v USA. Rozsáhlé finanční a mediální sítě korporací a informačních systémů, které podporuje USA, dnes ovlivňují celý svět.

3 OPATŘENÍ V BOJI PROTI TERORISMU

3.1 Mezinárodní společenství v boji proti terorismu

Bezpečnostní opatření, které každý stát přijímá a prosazuje, k zajištění vlastní bezpečnosti, tvoří bezpečnostní politiku státu, dále pak sem patří diplomacie a členství v aliancích nebo koalicích k získání bezpečnostních záruk (NATO).

Nejnaléhavější a nejvážnější hrozbou současnosti je propojení terorismu a jeho snaha o získání zbraní hromadného ničení. Je to naléhavá, přímá hrozba politického a vojenského charakteru. Původci jsou fanatičtí stoupenoci kulturní nenávisti vůči USA a stoupenoci diktátorského režimu.

„Mezinárodní právo zatím problematiku boje proti mezinárodnímu terorismu nezachycuje komplexně.“²⁹ Mezi mezinárodní smlouvy a dohody, jenž se zabývají potlačováním terorismu můžeme uvést:

- Deklarace zásad mezinárodního práva týkajících se přátelských vztahů a spolupráce mezi státy v souladu s Chartou OSN (1970).
- Deklarace o posílení mezinárodní bezpečnosti (1970).
- Úmluva o trestných a jiných činech spáchaných na palubě letadel (1963).
- Úmluva o potlačení protiprávního zmocnění se letadel (1970).
- Úmluva o potlačení protiprávních činů namířených proti bezpečnosti civilní letecké dopravy (1971).
- Úmluva o zabránění a trestání trestných činů proti osobám používajícím mezinárodní ochrany včetně diplomatických zástupců (1973).
- Úmluva proti braní rukojmí (1979).
- Úmluva o fyzické ochraně jaderných materiálů (1980).
- Protokol o potlačení protiprávních činů násilí na letištích sloužících mezinárodnímu civilnímu letectví (1988).

²⁹ KREJČÍ, O. *Mezinárodní politika*. 3.vyd. Praha: EKOPRESS, 2007. s. 435.

- Úmluva o potlačení protiprávních činů proti bezpečnosti námořní plavby (1988).
- Protokol o potlačení nezákonných činů proti bezpečnosti pevně ukotvených plošin v pevninské mělčině (1988).
- Úmluva o označování plastických trhavin pro účely jejich identifikace (1991).
- Úmluva o bezpečnosti pracovníků OSN a přidruženého personálu (1994).
- Mezinárodní úmluva o potlačování teroristických bombových útoků (1997).
- Mezinárodní úmluva o potlačování financování terorismu (1999).
- Mezinárodní úmluva o potlačení aktů nukleárního terorismu (2005).

Mezinárodní spolupráce, ale naráží na mnoho problémů, vycházejících z různých zájmů jednotlivých států. Komplikovaná je situace i takové organizaci, jako je OSN. „*Jak je tomu například ve vystoupení generálního tajemníka OSN K. Annina z konce dubna 2006. Jeho zpráva mimo jiné upozorňuje, že 38 členských států OSN se ještě nepřipojilo ke konvenci, která má zamezit financování terorismu.*“³⁰ Různé názory států, jejich potřeby a zájmy vedou k velké diskusi, státy nejsou jednotné a nejsou schopné dosáhnout uspokojivého výsledku.

Z pohledu na dnešní terorismus zjistíme, že mezi interním a internacionálním terorismem není žádný rozdíl. Interní se odehrává uvnitř jedné země, s cílem zemi rozdělit nebo ze dvou zemí utvořit jednu. Platí to pro Irskou republikánskou armádu a baskickou organizaci ETA, kurdské teroristické organizace nebo kosovskou osvobozenickou armádu UCK, Tamilské tygry, Organizaci pro osvobození Palestiny a Hamás.

3.2 Evropská úmluva o potlačení terorismu

Poprvé se do boje proti terorismu zapojily v 70. letech Organizace amerických států (1971) a Rada Evropy (1977), kdy byly přijaty dvě nejstarší regionální úmluvy. Na přelomu sedmdesátých a osmdesátých let se začaly touto problematikou zabývat členské státy Evropského společenství. Výrazná angažovanost vzrostla po uzavření

³⁰ KREJČÍ, O. *Mezinárodní politika*. 3.vyd. Praha: EKOPRESS, 2007. s. 436.

Maastrichtské smlouvy a vytvoření trojpilířové Evropské unie. Nejaktivnější v boji proti terorismu je Rada Evropy, mezi její členy dnes patří většina států Evropy.

Evropská úmluva o potlačení terorismu byla přijata 27. ledna 1977 Radou Evropy ve Štrasburku, je druhou nejstarší regionální úmluvou proti terorismu. Dokument podepsalo a ratifikovalo třicet sedm států. Je zajímavé, že i když byla uzavřena k potlačování terorismu, terorismus a teroristický čin jako termín, kromě názvu a preambule se v ní neobjevuje. Obsahuje pouze vymezení pojmu teroristický čin, určuje typ jednání a použité prostředky. Někteří upozorňovali na nedostatky úmluvy už při jejím schvalování, později úmluva prošla revizí.

V čl. 1 se uvádí výčet trestných činů, na které není pohlíženo jako na politické činy. Zaměřuje se na jednání a použité prostředky, ne na vymezení samotného pojmu teroristický čin. Stát zde má poměrně velký prostor k posouzení konkrétních okolností každého případu. Což může vést k zavedení dvojích standardů.

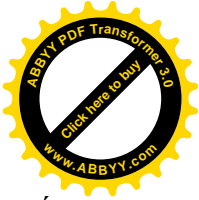
Článek 7 nařizuje státu, který byl požádán o vydání pachatele a odmítne je vydat, předat případ příslušným orgánům k trestnímu stíhání.

Za pozornost stojí i čl. 8, který se zabývá vzájemnou pomocí ve smyslu Evropské úmluvy o vzájemné pomoci ve věcech trestních v souvislosti s trestním řízením. „*Smluvní státy si budou poskytovat v co nejširší míře právní pomoc v trestních věcech v každém řízení týkajícím se trestních činů vedených v článku 1 nebo 2.*“³¹

Z dnešního pohledu má Evropská úmluva o potlačení terorismu řadu nedostatků. Kromě přesného vymezení pojmu terorismus, chybí povinnost judicare a je zde možnost vyloučení aplikace Evropské úmluvy podle čl. 5 nebo čl. 13. K Evropské úmluvě mají přístup i nečlenské státy Rady Evropy.

Čl. 5 obsahuje tzv. francouzskou klauzuli. Je ho možno použít, jako prostředek ochrany lidských práv nebo zneužití s cílem zabránit stíhání pachatele. Ze strany státu pak může jít o nezájem uplatnění této úmluvy, v případě že by byly narušeny přátelské vztahy s jinými státy kvůli jednotlivci. Odmítne stát osobu vydat. „*Nic v této Úmluvě nelze vykládat tak, jako by se ukládala povinnost k vydání, má-li dožádaný stát vážné důvody se domnívat, že žádost o vydání pro trestný čin uvedený v čl. 1 nebo 2 byla*

³¹ V ŠTURMA, P., NOVÁKOVÁ, J., BÍLKOVÁ, V. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. 1. vyd. Praha: C.B. Beck, 2003, s. 212.

*podána za účelem stíhat nebo potrestat danou osobu z důvodu její rasy, náboženství nebo národnosti nebo politických názorů, nebo že postavení této osoby by pro kterýkoli z těchto důvodů mohlo vyvolat předpojatost.*³²

Článek 13 umožňuje státům, které podepsaly Evropskou úmluvu vyhradit si právo v budoucnu odmítnout extradici v případě trestných činů, které budou považovat za politický trestný čin, jak je uvedeno v článku 1.

Konečné rozhodnutí je ponecháno na státu, jsou zde uvedeny faktory, které by měly státy vzít v úvahu při posuzování každého případu. Výhrady při podpisu a ratifikaci mělo celkem 17 států. O nedostacích v Evropské úmluvě se diskutovalo ihned nejenom mezi delegáty, ale i mezi odborníky, výhrady měly i orgány Rady Evropy.

*„V rezoluci 1132 (1997) o uspořádání parlamentní konference k posílení demokratických systémů v Evropě a spolupráce v boji proti terorismu charakterizovalo dokonce Evropskou úmluvu jako přežitou a neodpovídající realitě světa po skončení studené války a v doporučení 1426 (1999) evropské demokracie tváří v tvář terorismu přímo vyzvalo k její revizi.*³³

Byla vytvořena skupina z odborníků z členských států. Jejich úkolem bylo vycházet z požadavků na zrušení čl. 13 Evropské úmluvy, rozšířit trestné činy, například o přípravu trestného činu nebo o členství v teroristické skupině a uvážit zřízení evropského trestního soudu. V roce 2002 byl předložen nový návrh pozměňující Evropskou úmluvu o potlačování terorismu. Změna přinesla hlavně modernější verzi aplikovanou na současné podmínky. Změna se týká pohledu na trestný čin, spadají sem i činy pravomoci Evropského výboru pro otázky zločinnosti, ten by měl i nadále předkládat návrhy a doporučení ke zlepšení aplikace Evropské úmluvy. A ze své činnosti předkládat každoroční zprávy Výboru ministrů.

Zřídit by se měl expertní orgán (Pater), který se bude scházet jednou ročně, jeho činnost bude založena na zajišťování řádného fungování režimu vytvořeného Evropskou

³² V ŠTURMA, P., NOVÁKOVÁ, J., BÍLKOVÁ, V. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. 1. vyd. Praha: C.B. Beck, 2003, s. 212.

³³ V ŠTURMA, P., NOVÁKOVÁ, J., BÍLKOVÁ, V. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. 1. vyd. Praha: C.B. Beck, 2003, s. 31.

úmluvou, měl by posuzovat výhrady a výměnu právních a politických informací souvisejících s bojem proti terorismu.

Za sporné lze považovat čl. 5 a čl. 13, v čl. 13 je časově omezena platnost přijímaných výhrad na 3 roky a státům výslovně nařizuje, aby řešily případy individuálně. V čl. 5 je volnost států rozšířena. Stát má možnost odepřít vydání osoby v případě, že by hrozilo vydané osobě odsouzení k trestu smrti, mučení nebo doživotní odnětí svobody.

3.3 Mezinárodní a evropské smlouvy v boji proti terorismu

Právní základ boje proti terorismu EU zahrnuje kromě Evropské úmluvy i další mnohostranné mezinárodní smlouvy, rezoluce a doporučení Parlamentního shromáždění, deklarace Výboru ministrů a rozsudky Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku.

Z mnohostranných mezinárodních smluv Rady Evropy lze uvést:

- Evropská úmluva o extradici (1957), která byla doplněna o dva protokoly.
- Evropská úmluva o vzájemné pomoci v trestních věcech (1959) a dodatkový protokol.
- Evropská úmluva o kontrole nabývání a držení střelných zbraní jednotlivci (1978).
- Evropská úmluva o trestných činech namířených proti kulturním statkům (1985).
- Evropská úmluva o kybernetické kriminalitě (2001).

Jde o smlouvy namířené proti organizovanému zločinu, jejichž použití je možné i v boji proti terorismu.

Dokumenty přijímané na úrovni Rady Evropy kladou důraz na vzájemnou souvislost mezi terorismem a ochranou lidských práv. Dříve byly teroristické činy považovány za hrozbu pro demokratický systém a společnost. Dnes jde především o jednotlivce a jejich práva.

Původně upravovala Rada Evropy terorismus jako organizovaný zločin. Dnes dochází k jejich odlišení. Terorismus a organizovaný zločin mají podstatné rozdíly a globální terorismus představuje větší hrozbu, neboť existuje nebezpečí, že může

použit zbraní hromadného ničení. S proměnou chápání terorismu souvisí i změna v přístupu k problematice terorismu. Dříve se kladl důraz na stíhání pachatele, dnes je hlavní terorismu předcházet a odstranit hlubší příčiny tohoto jevu.

Nejaktivněji v boji proti terorismu se jeví Parlamentní shromáždění, které vydalo celou řadu rezolucí a doporučení, v nich charakterizuje terorismus jako hrozbu pro demokracii a lidská práva a vyzvalo ostatní státy ke spolupráci. V roce 1999 Parlamentní shromáždění definovalo teroristický čin *„Jakýkoliv trestný čin spáchaný jednotlivci nebo skupinami uchylujícími se k násilí nebo hrozcími jeho použitím proti státu, jeho institucím, obyvatelstvu obecně nebo konkrétním jednotlivcům, který je motivován separatistickými snahami, extremistickými, ideologickými koncepcemi či fanatismem, nebo se zakládá na subjektivních a iracionálních pohnutkách a jehož cíl spočívá ve vystavení veřejné moci, některých jedinců či společenských skupin nebo obecně veřejného mínění atmosféře strachu“*.³⁴ Autoři citují doporučení parlamentního shromáždění Rady Evropy 1426 (1999).

Cíle v boji s mezinárodním terorismem jsou jasné, boj proti terorismu a přitom ochrana lidských práv, omezení přístupu teroristů k finančním zdrojům, předcházet teroristickým útokům, zajištění civilní ochrany, prevence boje proti terorismu pomocí zahraniční politiky a omezení faktorů přispívající k náboru do teroristických skupin.

„Guillaume nabídl (v r. 1989) definici založenou na třech prvcích, které musí být kumulativně naplněny, aby se jednalo o trestný čin:

„- spáchání určitých násilných činů, jenž mohou svou povahou způsobit smrt nebo těžké tělesné újmy;

- individuální či kolektivní úklad či plán (entreprise) směřující ke spáchání těchto činů;

*- sledovaný cíl: vyvolat strach u určitých osobností, skupin osob nebo obecněji ve veřejnosti.“*³⁵

³⁴ V ŠTURMA, P., NOVÁKOVÁ, J., BÍLKOVÁ, V. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. 1. vyd. Praha: C.B. Beck, 2003, s. 35.

³⁵ V ŠTURMA, P., NOVÁKOVÁ, J., BÍLKOVÁ, V. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. 1. vyd. Praha: C.B. Beck, 2003, s. 11.

Guillaume zvolil jiný přístup než u Evropské úmluvy, hlavní soustředění je na motivaci pachatele a jeho cíle. Vymezení pro teroristické činy rozšiřuje a překračuje rámec vymezený pro terorismus.

Parlamentní shromáždění navrhlo v lednu 2002 Radě Evropy, aby přijala jednotnou definici schválenou v rámci Evropské unie.

Co se týče spolupráce s jinými regionálními organizacemi v Evropě i mimo ní Rada Evropy (konkrétně Výbor ministrů) společně s reprezentanty Evropských společenství a mezivládní skupiny G-8 podepsali v Tokiu v roce 1986 Trojstrannou deklaraci o terorismu. Nejvyššího významu dosáhla po událostech 11. září 2001. Parlamentní shromáždění vyzvalo Výbor ministrů k jednání o konkrétní a formální spolupráci. Konalo se např. Meziparlamentární fórum o boji proti terorismu v březnu 2002 v Sankt Petěrburku. Účastníky byly Západoevropská unie, Severní rada a jiné nevládní organizace.

Po vstupu Smlouvy o EU v platnost v roce 1993 byla přijata řada aktů, které lze využít nejen při potírání mezinárodní organizované kriminality, ale i v boji s terorismem. Kromě dvou smluv mezi členskými státy unie šlo o důležité dokumenty ze summitů Evropské rady – Madrid 1995, Tampere 1999 nebo Santa María da Feira v roce 2000. *„Členské státy se ve Feiře zavázaly vytvořit do roku 2003 formaci až 5000 policistů, které bude možno nasadit na plnění humanitárních a záchranných misí, případně misí pro udržení a nastolení míru.“*³⁶

Dokument Evropské rady v Tampere z roku 1999, byl věnován rychlejšímu přijetí účinných opatření pro vytvoření prostoru svobody, bezpečnosti a práva, jako jednoho z cílů Evropské unie. Vyplývá z něj, že dosažení prostoru bezpečnosti je možno zaručit, při intenzivním a efektivním boji proti všem formám kriminality. Šlo hlavně o legislativní kroky.

³⁶ FIALA, P., PITROVÁ, M. *Evropská unie*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2004, s. 575.

4 PROTITERORISTICKÁ POLITIKA EU

4.1 Maastrichtská smlouva

Po pádu železné opony byl vliv USA v Evropě postupně redukován, došlo ke stažení vojenských sil a k poklesu výdajů na zbrojení. Evropa měla převzít větší odpovědnost za evropský vývoj. Evropská unie měla začít prosazovat společnou politickou vůli.

O skutečně koordinované evropské politice v boji proti terorismu lze hovořit přijetím Maastrichtské smlouvy, na jejímž základě vznikla Evropská unie. Za jeden z úkolů Evropské unie si Maastrichtská smlouva určila předcházení a potírání organizované i neorganizované kriminality a zejména terorismu. EU si kladla za cíl *„prosazovat svou identitu na mezinárodní scéně, zejména prováděním společné zahraniční a bezpečnostní politiky, včetně dlouhodobého vymezení společné obranné politiky, která by časem mohla vést ke společné obraně.“*³⁷ Podřadila je pod třetí pilíř, který se týká spolupráce v oblasti justice a vnitra. Některé členské státy poukazovaly už dříve, že terorismus by měl být zařazen pod druhý pilíř. Tento názor zastává např. Německo, které považuje boj proti terorismu jako jednu z hlavních bezpečnostních hrozeb, za záležitost společné zahraniční a bezpečnostní politiky a ta patří pod druhý pilíř. Důležitým předpokladem pro úspěšnost je jednat v rámci solidarity a vzájemné loajality členských států EU.

Vznik společné zahraniční a bezpečnostní politiky neodstranil některé zásadní problémy, jako byl rozdíl mezi očekáváním a realizací. To je příklad rozpadu Jugoslávie, kde nemohla být EU hlavním aktérem řešení sporu, jak bylo očekáváno. Místo toho krize v Jugoslávii odhalila omezení společné zahraniční a bezpečnostní politiky a nejednotnost v přístupech jednotlivých členských států. Ke společnému postupu chyběla vůle a zkušenost. Ve smlouvě chybělo bližší určení, kdy má být společná zahraniční a bezpečnostní politika prováděna, zaměření aktivit, způsob provedení. Dalším problémem byla i špatná vnitřní spolupráce. *„Účinnost společných akcí byla oslabena poměrně velkým prostorem, který byl ponechán pro autonomní*

³⁷ *Maastrichtská smlouva*. 1.vyd. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1992. Hlava I., SPOLEČNÁ USTANOVENÍ, Článek B, s. 7.

*jednání členských států, a současně malou schopností Společenství zajistit dodržování společných akcí a postojů.*³⁸ Přineslo to zklamání a převládalo přesvědčení, že EU bez pomoci USA nezmůže nic.

V průběhu devadesátých let vypracovala Evropská unie další dokumenty v boji proti terorismu. Jde o tři mezinárodní smlouvy a dvě deklarace:

- Úmluva o zřízení Evropského policejního úřadu – Europolu (1995).
- Úmluva o zjednodušeném extradičním řízení mezi členskými státy Evropské unie (1995).
- Úmluva o extradici mezi členskými státy Evropské unie (1996).
- Deklarace o financování terorismu (1993).
- Deklarace o terorismu (1995) známá jako *La Gomera Declaration*.

Rada EU přijala (1996) Společnou akci týkající se vytvoření a udržování Seznamu specializovaných protiteroristických schopností, znalostí a zkušeností k usnadnění protiteroristické spolupráce mezi členskými státy Evropské unie. A dále doporučení Rady EU o spolupráci v boji proti financování teroristických skupin (1999).

4.2 Amsterodamská smlouva

Posouzení nedostatků a zkvalitnění právního rámce pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku bylo na programu mezivládní konference členských států Evropské unie v roce 1996, která vyústila v obsáhlé úpravy Maastrichtské smlouvy týkající se druhého pilíře. Dohodnuté změny byly zahrnuty do Amsterodamské smlouvy. Amsterodamská smlouva byla podepsána v říjnu 1997 a v platnost vstoupila 1. května 1999. Celkově zlepšila koordinaci zahraničně politických postupů členských zemí. „*Členské státy spolupracují na rozšiřování a posilování své vzájemné politické solidarity. Zdrží se jakéhokoliv jednání, které je v rozporu se zájmy Unie nebo může snižovat účinnost jejího působení jako soudržné síly v mezinárodních vztazích*“.³⁹

³⁸ FIALA, P., PITROVÁ, M. *Evropská unie*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2004, s. 559.

³⁹ *Amsterodamská smlouva* Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, Smlouva O EU, Hlava V., Ustanovení o společné zahraniční a bezpečnostní politice, čl. 11, s. 12.

Smlouva si stanovila za cíl zajištění vysoké bezpečnosti pro občany a v čl. 29 se uvádí odkaz na terorismus jako závažnou trestnou činnost.

Důležitou změnou v pojetí společné bezpečnostní a zahraniční politiky EU bylo zahrnutí tzv. Petersburských úkolů (1992) do smlouvy o EU a do ustanovení, které se týká druhého pilíře. Členské státy tak reagovaly na existenci konfliktů v bývalé Jugoslávii, které vedly k ohrožení evropské bezpečnosti a potřebu mít nástroje k řešení těchto konfliktů. „*Otázky podle tohoto článku zahrnují humanitární a záchranné mise, mise k udržení míru a mise bojových jednotek k řešení krize, včetně nastolení míru.*“⁴⁰

Mezi nástroje k realizaci prováděné společné zahraniční a bezpečnostní politiky patří vymezení zásad a obecných směrů, posílení spolupráce mezi členskými zeměmi, společné akce, mezinárodní dohody, deklarace a jako nový nástroj uvádí společnou strategii. Významná změna je v oblasti rozhodování. Základem zůstává jednomyslnost, v přesně vymezených případech se rozhoduje kvalifikovanou většinou, umožňuje také národní veto. Základním předpokladem je společný postup. Členské státy se hlásí ke stejným hodnotám a sdílejí stejné zájmy. Velká Británie a Francie společně iniciovaly urychlení jednání o společné evropské bezpečnostní a obranné politice v rámci Evropské unie. „*Oba státy se vyslovily pro „plné a rychlé naplnění ustanovení Amsterodamské smlouvy o společné zahraniční a bezpečnostní politice. To zahrnuje odpovědnost Evropské rady rozhodnout o postupném vytváření společné obranné politiky v rámci společné zahraniční a bezpečnostní politiky.*“⁴¹

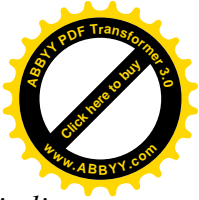
Smlouva určuje tři základní typy aktivit při předcházení a potírání terorismu:

„-užší spolupráce policejních, celních a jiných příslušných orgánů v členských státech jak přímo, tak prostřednictvím Europolu podle článku 30 a 32;

-užší spolupráce justičních a jiných příslušných orgánů členských států podle článku 31 písm. a – d a článku 32;

⁴⁰ *Amsterodamská smlouva* Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, Smlouva O EU, Hlava V., Ustanovení o společné zahraniční a bezpečnostní politice, čl. 17, s. 14.

⁴¹ HAD, M., PIKNA, B. *Druhý a třetí pilíř Evropské unie*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2001, s. 26.

*-harmonizace předpisů trestního práva v členských státech podle článku 31 písm. e je-li toho zapotřebí.*⁴²

Přesto přetrvávají problémy, kdy nástroje a cíle společné zahraniční a bezpečnostní politiky nejsou podpořeny potřebnou institucionální strukturou. Cíle reformy nejsou naplněny. Na druhé straně je možno vidět snahu států chránit suverenitu, demokracii, lidská práva a být připraveni na obranu proti terorismu. Uvědomují si závažnost problému.

4.3 Smlouva z Nice

Přijata v prosinci 2000, ale vstoupila v platnost po opakovaném Irském referendu až v únoru 2003. Byla přijata v době, kdy spolupráce v oblasti bezpečnosti se stává stále více důležitější. EU musí být schopna aktivně a samostatně vstupovat na mezinárodním poli a přebírat odpovědnost za řešení krizí. „Z prohlášení ze summitu v Nice vyplývá snaha o navázání spolupráce s dalšími nečlenskými zeměmi včetně např. Ruska, Ukrajiny nebo Kanady.“⁴³ Po rozšíření směrem na východ bylo zřejmé, že se bude EU muset zapojit do nových regionálních a lokálních konfliktů.

Rozhodující úlohu formování, formulování i vlastní realizace SZBP si i nadále uchovávají členské státy, zachovávají si svou zahraniční obrannou politiku, a komunitární orgány EU pouze dohlíží nebo vykonávají vlastní společnou zahraniční a bezpečnostní politiku. Tlak na rostoucí efektivitu aktivit EU nesměruje mezi členskými státy k úvahám o splynutí.

4.4 Akční plán EU boje proti terorismu

Teroristické útoky na Spojené státy přiměly Evropskou unii k výrazným změnám v oblasti boje proti terorismu. Rada ministrů přijala akční plán a zavedla celoevropský zatykač. Došlo k posílení pravomocí Europolu a Eurojustu. Tento plán je od útoků v Madridu 11. září 2004 každého půl roku revidován.

⁴² *Amsterodamská smlouva* Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, Smlouva O EU, Hlava VI., Ustanovení o policejní a justiční spolupráci v trestních věcech, čl. 29, s. 17.

⁴³ FIALA, P., PITROVÁ, M. *Evropská unie*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2004, s. 575.

Obsahem Akčního plánu boje proti terorismu, který Evropská rada přijala v červnu 2004, je jeho výzva k zavedení evropského zatýkacího rozkazu, tzv. Haagský program - Eurozatykač řeší problém zjednodušení a zrychlení komplikovaného procesu. Otevřené hranice umožňují teroristům vyhybat se zatčení a odsouzení. Dále pak přijetí společné definice terorismu a předpokládá zaručení základních práv a svobod, větší intenzitu spolupráce v oblasti justice, vnitřních věcí.

Rada EU byla instruována k přijetí konkrétních opatření, jako příklad je možné uvést identifikace pravděpodobných teroristů v Evropě a organizací, které je podporují. 3. října 2001 Evropská komise navrhla členským zemím, aby zmrazily veškeré finanční prostředky organizacím a jednotlivcům, kteří se podílejí na teroristických aktivitách. Byl vypracován seznam teroristických organizací. Ten vznikl v prosinci 2001 a je stále aktualizován. Dále byly podepsány dvě dohody s USA a přijaty sekundární akty evropského práva.

Počítá se se spoluprací zpravodajských služeb a vytvoření společných vyšetřovacích týmů. Intenzivní spolupráce v rámci Europolu a vytvoření protiteroristického týmu spolupracující se stejnými týmy v USA. Uzavření dohod o spolupráci mezi Europolem a příslušnými orgány USA. Schválení směrnice o praní peněz a rámcové rozhodnutí o zmrazení aktivit.

Od druhé poloviny 90. let se k problematice terorismu začala vyslovovat i Evropská rada. Dva zásadní dokumenty Evropské rady ze září a října 2001, které bezprostředně reagovaly na události 11. září 2001. V prvním Evropská rada považovala na základě rezoluce Rady bezpečnosti OSN a Charty OSN vojenskou odvetu Spojených států při zásahu v Afghánistánu za legitimní. V druhém dokumentu z října 2001 Evropská rada uložila Radě EU další úkoly. Mezi ně patří intenzivní spolupráce s USA ohledně pasů, víz jejich padělání a falšování, ustanovení Evropského koordinátora pro oblast civilní ochrany a zlepšení spolupráce mezi policejními a zpravodajskými službami.

Ve Společném postoji Rady EU o použití zvláštních opatření v boji proti terorismu (2001) dospěly země EU k jednotné definici pojmu teroristického činu, které kombinuje způsob provedení činu, charakter činu a záměry pachatele. Č 1550 (2002).

Členské státy EU se dohodly na jednotné definici terorismu. Problémy ale nastaly s praktickým zařazením daných ustanovení do vnitrostátních právních

předpisů jednotlivých členských států. Opatrně přistupovaly ke spolupráci v rámci Eurojustu a Europolu.

4.5 Rámcové rozhodnutí o boji proti terorismu

V červnu 2002 schválila Rada EU Rámcové rozhodnutí o boji proti terorismu, jde o závazný právní instrument, který reaguje na novou realitu světa po 11. září 2001. Podobá se regionálním teroristickým úmluvám, ale má jiný právní charakter, nepokouší se o komplexní úpravu, některé otázky zůstávají předpisům komunitárního a unijního práva. V úvodu dokumentu je uvedena definice teroristického činu, následují opatření, které mají členské státy přijmout.

Zajímavé jsou články 1 a 8 zabývající se skutkovými podstatami teroristických trestných činů, sankcemi za ně a odpovědností právnických osob. Čl. 1 požaduje po členských státech opatření, která by zajistila považování trestných činů, jenž mohou vážně poškodit některou zemi či mezinárodní organizaci, spáchaných s dále uvedeným cílem za trestné činy.

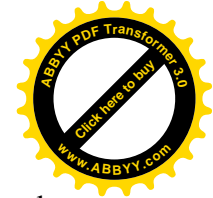
Podle smlouvy o EU patří boj s terorismem do třetího pilíře (čl. 29), ale rovněž spadá do druhého pilíře, jak rozhodla Evropská rada v září 2001 na mimořádném zasedání v Bruselu. Je možné vysledovat trend vývoje ke sloučení druhého a třetího pilíře.

4.6 Bezpečnostní strategie EU

Dokument nazvaný Bezpečná Evropa v lepším světě. Byla přijata v prosinci 2003. Jedná se o evropskou bezpečnostní strategii a přednesl ji na summitu EU v Soluni J. Solana. *“Má dát Unii bezpečnostní strategii, která by napomáhala orientaci zahraniční politiky EU.”⁴⁴*

Je rozdělena do tří kapitol. Dokument je stručný, ale pro hledání evropské identity zásadní. V některých směrech se shoduje se strategií USA a v jiných se naopak rozchází. USA je strategickým spojencem, ale má své priority a odlišné způsoby pro jejich dosažení. Nejvíce je to dáno popisem nejvážnějších hrozeb a stanovením jejich příčin a způsobem boje proti těmto hrozbám. Největší hrozby vnímá

⁴⁴ KREJČÍ, O. *Mezinárodní politika*. 3.vyd. Praha: EKOPRESS, 2007. s. 290.

EU v terorismu, šíření zbraní hromadného ničení a v regionálních konfliktech. Dokument lze považovat za úspěšný pokus o sblížení názorů členských států při hledání společné bezpečnostní politiky.

První kapitola je nazvaná Nové hrozby a nové bezpečnostní prostředí. EU se shoduje s USA v tom, že terorismus je hrozba strategické povahy. Teroristé jsou odhodláni použít neomezené násilí, ohrožující lidské životy a lidskou společnost. Přesto Evropa není vyhledávaným cílem, na rozdíl od USA, pro akce globální působnosti, ale je základnou teroristických organizací.

Další hrozba je použití zbraní hromadného ničení, tam je EU ve shodě s USA. Je považována za nejzávažnější hrozbu. Nejhorší scénář je, kdyby se tyto zbraně dostaly do rukou teroristům. Roste snaha některých zemí v oblasti vývoje a rozšiřování jaderných programů. Dalším problémem jsou „nefunkční“ státy, jejichž nejdůležitějším problémem je korupce, zneužívání moci, nefunkční instituce a organizovaný zločin.

EU a USA se shodují na tom, že jsou to závažné hrozby. EU nepovažuje tyto hrozby pouze za vojenské. Proto nechce čelit pouze vojenskými nástroji, ale také diplomacií, politickými a ekonomickými nástroji. Závěrem lze říci, že příčiny hrozeb jsou dány hlavně chudobou, hladem a podvýživou.

Druhá kapitola je nazvaná Strategické cíle. EU se snaží o rozšíření zóny bezpečnosti na východ k sovětským republikám, které nejsou členy EU a směrem k oblasti Středomoří a na Blízký východ. Jde o snahu v posilování mezinárodního řádu pomocí mezinárodních organizací, OSN a respektování mezinárodního práva. Dalším cílem je pak vyřešení arabsko-izraelského konfliktu. Ten se jeví jako nejdůležitější problém při řešení ostatních problémů na Blízkém východě. Blízký východ je zdrojem největších teroristických hrozeb.

Poslední kapitola pojednává o aktivní reakci na hrozby, představující schopnost Unie na nové bezpečnostní hrozby odpovídat dříve než, dojde ke krizi (prevence konfliktu). EU není velmoc čistě ekonomická, klade důraz na bezpečnost. Bezpečnostní strategií se jasně odlišila od administrativy USA, která klade důraz na politické a ekonomické řešení regionálních sporů. Přesto EU zůstává strategickým spojencem USA. Na druhé straně zdůrazňuje, že žádná země není schopná řešit problémy mezinárodního společenství samostatně.

4.7 Deklarace k boji proti terorismu

11. března 2004 došlo k teroristickým útokům v Madridu. Tento útok je považován za přímou hrozbu mezinárodního terorismu v Evropě a je zaměřen proti jeho zájmům. Evropská unie realizovala další protiteroristická opatření. Evropská rada přijala 25. března 2004 dokument nazvaný Deklarace k boji proti terorismu. V příloze jsou schváleny doplněné strategické cíle k posílení Akčního plánu boje proti terorismu. Právní normy jsou postupně zařazeny do právních systémů jednotlivých signatářských zemí.

„Prohlášení Evropské rady k boji proti terorismu z roku 2004 (Madrid) určilo k rozpracování v Akčním plánu těchto sedm strategických cílů:

- *Prohloubit mezinárodní shodu a podpořit mezinárodní snahu bojovat s terorismem.*
- *Omezit přístup teroristům k finančním a ekonomickým zdrojům.*
- *Zesílení kapacity zjišťování, vyšetřování a stíhání teroristů a prevence teroristických útoků mezi orgány EU a členskými státy.*
- *Ochránit bezpečnost mezinárodní dopravy a zajistit efektivní systém hraniční kontroly.*
- *Zlepšit možnosti Evropské unie a členských států vypořádat se s následky teroristických útoků.*
- *Určit faktory, které přispívají k podpoře a (personálnímu) posílení terorismu.*
- *Nasměrovat akce externích vztahů Unie do prioritních třetích zemí, kde musí být posíleny protiteroristické kapacity nebo přijata protiteroristická opatření.*⁴⁵

Také obsahuje doložku solidarity, jako politický závazek členských států při společném postupu proti teroristickým činům.

⁴⁵ PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu*. 4. vyd. Praha: Linde, 2007, s. 398-399.

4.8 Strategie EU pro boj proti terorismu (2005)

Po bombových útocích v Londýně (2005) vydala Rada EU dokument, kterým je aktualizovaná verze Akčního plánu EU pro boj s terorismem. Obsahem dokumentu je 10 bodů. Vycházející z původní verze. Snahou je intenzivní spolupráce v oblasti justice, bezpečnosti (Europol), zpravodajských služeb a ochrana vnějších a vnitřních hranic. Neobsahuje nové úkoly, většina opatření je zakotvena už v Akčním plánu EU. Strategie EU pro boj proti terorismu byla schválena v roce 2005, obsahuje čtyři oblasti činností, které bývají označovány jako čtyři pilíře. Jsou to předcházení, ochrana, stíhání a reakce.

„Klíčové priority pro (oblast) „předcházení“ (bod 13) jsou tyto:

Vytvořit společné postupy za účelem rozeznávání a potírání problémového chování, zejména zneužívání internetu.

Prosazovat řádnou správu věcí veřejných, demokracii, vzdělávání a hospodářskou prosperitu prostřednictvím podpůrných programů.

Rozvíjet multikulturní dialog uvnitř i vně Evropské unie. “

„Klíčové priority pro (oblast) „ochrany“ (bod 21) jsou tyto:

Zasadit se o zlepšení zabezpečení pasů Unie prostřednictvím zavádění biometrie.

Zřídit vízový informační systém (VIS) a druhou generaci Schengenského informačního systému (SIS II).“

„Klíčové priority pro (oblast) „stíhání“ (bod 31) jsou tyto:

Zajistit plné provádění a hodnocení stávajících právních předpisů, jakož i ratifikace příslušných mezinárodních smluv a úmluv.

Zastavit financování terorismu včetně prostřednictvím provádění schválených právních předpisů, práce na prevenci zneužívání neziskového sektoru a prostřednictvím přezkumu celkových výsledků Unie v této oblasti. “

„Klíčové priority pro (oblast) „reakce“ (bod 38) jsou tyto:

*Schválit koordinační opatření Unie pro případ krize a podpůrné operativní postupy pro tato opatření. Rozvinout hodnocení rizik jako nástroj, na kterém je založeno budování kapacit reakce na útok.*⁴⁶

Evropské rada má za úkol přezkoumávat pokrok v dodržování Strategie každých 6 měsíců. Na Strategii navazuje Akční plán EU boje proti terorismu 2006. Je sestaven tabulkově, jednotlivé úkoly rozděleny do čtyř pilířů. Snahou je zařazení právních nástrojů do jednotlivých právních řádů členských zemí. Příkladem je evropský zatykač a vzájemná spolupráce.

4.9 Participace členských zemí v boji s terorismem

„Charta OSN, která je postavena na principu suverenity a zásadě nevměšování do vnitřních záležitostí státu, povoluje intervenci jen ve výjimečných případech ohrožení mezinárodního míru a bezpečnosti.“⁴⁷ Evropská rada uznala na základě rezoluce OSN vojenskou odvetu USA proti Afghánistánu za legitimní.

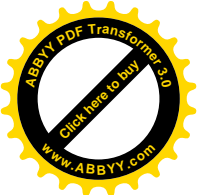
EU se snaží stát samostatným politickým a bezpečnostním subjektem v rámci globálního světa. Bezpečnostní a obranná politika probíhá na základě spolupráce mezi členskými státy, která je zakotvena v Maastrichtské smlouvě. Své postoje k zahraničněpolitickým otázkám se snaží členské státy skloubit s mezinárodním právem, představující normy směřující k zajištění míru a bezpečnosti. Ať se jedná o rezoluce OSN nebo jiné mezinárodní smlouvy. Členské státy si zachovávají právo na provádění vlastní zahraniční politiky, jde pouze o spolupráci a předpokládá se dosažení dohody v určitých otázkách boje proti terorismu. Při rozhodnutí v Radě je dbáno na jednomyslnost členských států. *„Vše nasvědčuje tomu, že se v oblasti společné zahraniční a bezpečnostní politiky pro nejbližší období integrace Evropské unie zbrzdí.“⁴⁸*

EU nemá vlastní armádu. Členské státy realizují společnou obranu v rámci NATO. Využívají prostředky NATO k operacím zaměřeným na řešení krizí a nastolení míru. Na poli zahraniční politiky se hodně hovoří o vymezení pravomocí mezi EU

⁴⁶ PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu*. 4. vyd. Praha: Linde, 2007, s. 401-402.

⁴⁷ PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu*. Praha: Linde, 2003, s. 327.

⁴⁸ KREJČÍ, O. *Mezinárodní politika*. 3. vyd. Praha: EKOPRESS, 2007. s. 228.

a NATO. O jejich zájmech a o jejich úkolech, které se vzájemně nepřekrývají. Tomuto problému se nelze úplně vyhnout. Některé instituce a funkce jsou vzájemně propojeny. EU by musela vybudovat vlastní armádu a vlastní vojenské instituce. V této chvíli se jeví spolupráce s NATO, jako nejlepší volba.

Po 11. září se nezvýšily prostředky pro akceschopnost EU v rámci vojenských operací. „USA vyčleňují na obranu 2,8% svého celkového rozpočtu, zatímco průměr jejich evropských spojenců činí pouze 1,41%. Ve výdajích na hlavu je rozdíl ještě výraznější: 1029 ku 323 euro.“⁴⁹

Pokud EU nezvýší prostředky vynakládané na bezpečnost a boj proti terorismu, nebude vnímána, jako skutečný politický a bezpečnostní partner v protiváze k USA. Pouze jako spojenec NATO. Co se týče budoucnosti, ze strany USA je vidět snaha o angažovanost mimo Evropu. EU se nebude moci donekonečna spoléhat na prostředky USA, bude muset převzít větší odpovědnost za bezpečnost v Evropě.

⁴⁹ EICHLER, J. *Mezinárodní bezpečnostní vztahy*. 1. vyd. Praha : Vysoká škola ekonomická, 2004, s. 102.

ZÁVĚR

Každý stát se snaží v první řadě zajistit svoji bezpečnost, tj. fyzické přežití obyvatel, zachování svébytného politického rozhodování a územní integrity. Za tímto účelem hledá i efektivní spojení, kde by se mu umožnilo nejlépe naplnit tento cíl jeho politiky. Jsme jedním z členských států Evropské unie a jejím cílem je dosažení volného pohybu osob, vytvoření prostoru svobody a bezpečnosti.

Z pohledu bezpečnosti donutil teroristický útok 11. září 2001 státy k pružnějšímu zavádění právních norem do praxe. I když stále neexistuje platná definice terorismu ani univerzální mezinárodní smlouva v boji proti terorismu, je viditelný posun na poli mezinárodní politiky v oblasti boje proti terorismu. Mezi nástroje, které EU používá v boji proti terorismu, je i posílení právní odpovědnosti za teroristické činy. Nejtěžší zločiny proti lidskosti, genocidě a válečné zločiny jsou souzeny před Mezinárodním trestním soudem, který sídlí v Haagu od roku 2002. EU se dále snaží v oblasti boje proti terorismu o oddělení aktivit mezinárodního terorismu, který má politické cíle, od nadnárodního zločinu, jehož cíle jsou ekonomické. Důležitý je i politický dialog se třetími zeměmi na poli diplomacie.

V oblasti společné zahraniční a bezpečnostní politiky se situace mezi členskými státy změnila, vzrostla jejich vzájemná důvěra, došlo k rozšíření spolupráce v oblasti justice a policie, k rychlejší výměně informací a byla zavedena různá opatření, jako evropský zatýkácí rozkaz. Dochází k vzájemnému propojení mezi obrannou a bezpečnostní politikou států. Důležitá je i funkce Europolu, bezpečnostních služeb a orgánů civilní obrany.

Předpokladem společné zahraniční a bezpečnostní politiky je dosažení určité dohody mezi členskými státy v oblasti společných akcí, společného postupu v boji proti mezinárodnímu terorismu. Mezinárodní terorismus stojí mimo právní oblast, nerespektuje právo a zpochybňuje bezpečnostní funkci států. Napadá bezpečnost státu. V rámci vnitřní bezpečnosti je snaha každého státu o potírání trestné činnosti, organizovaného zločinu, terorismu, korupce, jenž představuje bezpečnostní riziko pro demokratický stát, zachování soukromí a bezpečnosti. Stejně jako obsah mezinárodních smluv i opatření časem dojdou revize, pouze čas ukáže, kde jsou mezery ve výkladu mezinárodního práva.

Z jednotlivých kapitol bakalářské práce vyplývá stupňující se snaha o dosažení bezpečnosti jednotlivých států a to jak vnitřní tak vnější. Přijetí mezinárodních a evropských smluv, stejně jako prosazování protiteroristické politiky EU, vzájemná spolupráce a zavádění účinných opatření, má pomoci v boji proti stupňující se hrozbě terorismu. *„Stávajících dvanáct smluv univerzální povahy a osm smluv regionálních označovaných jako protiteroristické úmluvy (smlouvy), plus zvláště dvě rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1368 a 1373 a rezoluce Valného shromáždění OSN č. 56/1 by mohly dávat, v případě pružného, rychlého a efektivního mechanismu jejich možné aplikace v praxi, vcelku dostatečný prostor pro přijetí účinných opatření v boji proti mezinárodnímu terorismu.“*⁵⁰

Terorismus je velmi rozsáhlé a aktuální téma, se kterým se setkáváme denně prostřednictvím tištěných zpráv, rozhlasu nebo televize. Jedná se o velké množství informací, které se pro mnohé stávají nepřehlednými a často nepochopitelnými. Lidé se často ptají, proč se to stalo a co teroristy k tomu vedlo. Za teoretický přínos práce považují, že se mi podařilo pomocí analýzy a deskripce vymezit základní pojmy, které se týkají terorismu a rozbořením jednotlivých dokumentů dospět k snadnějšímu pochopení a přiblížení problému. Největší důraz je v práci kladen na protiteroristickou politiku, která má sloužit jako obrana proti hrozbě terorismu a jako obrana pro zachování západní civilizace, jejích kulturních hodnot, hodnot demokracie a udržení míru ve světě. Praktický přínosem práce je uvědomění si, že předmětem boje proti terorismu není území, ale zabránění šíření zbraní hromadného ničení, šíření islámského terorismu a dodržování lidských práv.

⁵⁰ PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu*. Praha: Linde, 2003, s. 330.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

LITERÁRNÍ ZDROJE

Amsterodamská smlouva. Přel. Z. Masopust. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 277 s. ISBN 80-85864-73-8.

BONANATE, L. *Mezinárodní terorismus*. Přel. J. Hajný. Praha: Columbus, 1997. 190 s. ISBN 80-85928-45-0.

BRZYBOHATÝ, M. *Terorismus I*. 1. vyd. Praha: Police History, 1999. 141 s. ISBN 80-902670-1-7.

BRZYBOHATÝ, M. *Terorismus II*. 1. vyd. Praha: Police History, 1999. 197 s. ISBN 80-902670-4-1.

CLARKE, R. A. *Strategie války proti terorismu*. Přel. V. Hrdličková. 1. vyd. Praha: Alfa Publishing, 2005. 269 s. ISBN 80-86851-14-1.

ČEJKA, M. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2007. 223 s. ISBN 978-80-87029-19-0.

DANICS, Š., TUČEK, L. Opravdu rozumíme současné epidemii sebevraždných teroristických útoků?. *Vojenské rozhledy*. Praha: vyd. MO ČV – AVIS, č. 2 roč. 2008. XVII. ISSN 1210-3292.

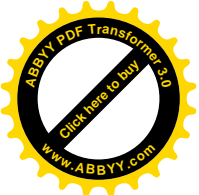
DANICS, Š. *Politologické problémy světové politiky II*. 1. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 2005. 94 s. ISBN 80-7251-162-9.

EICHLER, J. *Mezinárodní bezpečnostní vztahy*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2004. 164 s. ISBN 80-245-0790-0.

FIALA, P., PITROVÁ, M. *Evropská unie*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2004. 743 s. ISBN 80-7325-015-2.

GRAY, J. *Al Kaida a co to znamená být moderní*. Přel. M. Turner. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2005. 134 s. ISBN 80-204-1270-0.

HAD, M., PIKNA, B. *Druhý a třetí pilíř Evropské unie*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2001. 86 s. ISBN 80-86345-06-08.

KREJČÍ, O. *Mezinárodní politika*. 3. vyd. Praha: EKOPRESS, 2007. 743 s. ISBN 978-80-86929-21-7.

Maastrichtská smlouva. 1. vyd. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1992. 207 s. ISBN 80-901301-1-9.

MIKA, O. J. *Současný terorismus*. 1. vyd. Praha: Triton, 2003. 92 s. ISBN 80-7254-409-8.

PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu (oblast policejní a justiční spolupráce)*. bez vyd. Praha: Linde Praha, 2003. 439 s. ISBN 80-7201-449-8.

PIKNA, B. *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu (oblast policejní a justiční spolupráce)*. 4. vyd. Praha: Linde Praha, 2007. 511 s. ISBN 978-80-7201-686-0.

POHLY, M., DURÁN, CH. *Usáma bin Ládin*. Přel. J. Strážnický, B. Uhlířová, 1. vyd. Brno: Jota, 2001. 124 s. ISBN 80-7217-153-4.

ŠTURMA, P., NOVÁKOVÁ, J., BÍLKOVÁ, V. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. 1. vyd. Praha: C.B. Beck, 2003. 362 s. ISBN 80-7179-305-1.

PŘÍLOHY

- I. TERORISTICKÉ ORGANIZACE NA SEZNAMU EVROPSKÉ UNIE
- II. ZAHRANIČNÍ TERORISTICKÉ ORGANIZACE NA SEZNAMU SPOJENÝCH STÁTŮ AMERICKÝCH

PŘÍLOHA I.

Teroristické organizace na seznamu Evropské unie

1. *Abu Nidal Organization (ANO)* – **Organizace Abú Nidala**
2. *Al-Aqsa Martyrs' Brigade* – **Brigády mučedníků od Al-Aksá**
3. *Al-Aqsa*¹
4. *Al-Takfir and al-Hijra* – **Takfír wa'l Hidžra**
5. *Aum Shinrikyo* – **Óm Šinrikjó**
6. *Babbar Khalsa* – **Babbar Chalsa**
7. *Communist Party of the Philippines/New People's Army (CPP/NPA)* – **Komunistická strana Filipín/Nová lidová armáda**
8. *Gama'a al-Islamiyya* – **Gama'a Islámíjja**
9. *Great Islamic Eastern Warriors Front (IBDA-C)* – **Fronta islámských nájezdníků velkého Východu**
10. *Hamas (including Hamas-Izz al-Din al-Qassem)* – **Hamás (včetně brigád Kassám)**¹
11. *Hizbul Mujahideen (HM)* – **Hizb ul-Mudžáhidín**
12. *Holy Land Foundation for Relief and Development* – **Nadace Svaté země pro obnovu a rozvoj**
13. *International Sikh Youth Federation (ISYF)* – **Mezinárodní federace mladých Sikhu**
14. *Kahane Chai (Kach)*³ – **Kahane chaj! a Kach**
15. *Khalistan Zindabad Force (KZF)* – **Chálistánské síly**
16. *Kurdistan Workers' Party (PKK, KADEK, KONGRA-GEL)* – **Kurdská strana pracujících**
17. *Mujahedin-e Khalq Organization (MEK, minus the National Council of Resistance of Iran – NCRI)* – **Lidoví mudžáhidíni Íránu (nepočítaje v to Íránskou národní radu odporu)**
18. *National Liberation Army (Ejército de Liberación Nacional, ELN)* – **Národní osvobozenecská armáda**
19. *Palestine Liberation Front (PLF)* – **Palestínská osvobozenecská fronta**
20. *Palestinian Islamic Jihad (PIJ)* – **Palestínský islámský džihád**
21. *Popular Front for the Liberation of Palestine (PFLP)* – **Lidová fronta pro osvobození Palestiny**
22. *Popular Front for the Liberation of Palestine – General Command (PFLP-GC)* – **Lidová fronta pro osvobození Palestiny-Hlavní velení**
23. *Revolutionary Armed Forces of Colombia (FARC)* – **Revoluční ozbrojené síly Kolumbie**

PRAMEN: ČEJKA, M. *ENCYKLOPEDIÉ BLÍZKOVÝCHODNÍHO TERORISMU.*

PŘÍLOHA II.

Zahraníční teroristické organizace na seznamu Spojených států amerických

1. *Abu Nidal Organization (ANO)* – **Organizace Abú Nidala** (mezinárodní působnost, Palestina)
2. *Abu Sayyaf Group* – **Skupina Abú Sajjafa** (Filipíny)
3. *Al-Aqsa Martyrs Brigade* – **Brigády mučedníků od Al-Aksá** (Palestina)
4. *Ansar al-Islam* – **Ansár al-Islám** (Irák, Kurdistan)
5. *Armed Islamic Group (GIA)* – **Ozbrojená islámská skupina** (Alžírsko)
6. *Asbat al-Ansar* – **Asbat al-Ansár** (Libanon)
7. *Aum Shinrikyo* – **Óm Šinrikjó** (Japonsko)
8. *Basque Fatherland and Liberty (ETA)* – **Baskická vlast a svoboda** (Španělsko, Francie)
9. *Communist Party of the Philippines/New People's Army (CPP/NPA)* – **Komunistická strana Filipín/Nová lidová armáda** (Filipíny)
10. *Continuity Irish Republican Army* – **Pokračující irská republikánská armáda** (Severní Irsko)
11. *Gama'a al-Islamiyya* – **Gama'a Islámíjja** (Egypt)
12. *HAMAS (Islamic Resistance Movement)* – **Hamás (Islámské hnutí odporu)** (Palestina)
13. *Harakat ul-Mujahidin (HuM)* – **Harakat ul-Mudžáhídín** (Kašmír)
14. *Hezbollah* – **Hizballáh** (Libanon, Írán)
15. *Islamic Jihad Group* – **Islámský džihád** (Sýrie, Írán)
16. *Islamic Movement of Uzbekistan (IMU)* – **Islámské hnutí Uzbekistánů** (Uzbekistán)
17. *Jaish-e-Mohammed (JEM)* – **Džajš-e-Mohammed** (Kašmír)
18. *Jemaah Islamiya organization (JI)* – **Džamá'a Islámíjja** (jihovýchodní Asie)
19. *al-Jihad (Egyptian Islamic Jihad)* – **Egyptský islámský džihád** (Egypt)
20. *Kach and Kahane Chai* – **Kach a Kahane čaj!** (Izrael)
21. *Kurdistan Workers Party (PKK, KADEK, Kongra-Gel)* – **Kurdská strana pracujících** (Turecko, Irák, Írán, Sýrie)
22. *Lashkar-e-Tayyiba (LT)* – **Laškar-e-Tajjaba** (Kašmír)
23. *Lashkar i Jhangvi* – **Laškar-e-Džhangvi** (Pákistán)
24. *Liberation Tigers of Tamil Eelam (LTTE)* – **Tygrí osvobození tamilského Ílámu** (Sri Lanka)
25. *Libyan Islamic Fighting Group (LIFG)* – **Libyjská islámská bojová skupina** (Libye)
26. *Moroccan Islamic Combatant Group (GICM)* – **Marocká islámská bojová skupina** (Maroko)
27. *Mujahedin-e Khalq Organization (MEK)* – **Lidoví mudžáhídíní Íránu** (Írán)

PRAMEN: ČEJKA, M. *ENCYKLOPEDIE BLÍZKOVÝCHODNÍHO TERORISMU.*

ABSTRAKT

HELLEROVÁ, M. *Terorismus jako nejnaléhavější hrozba EU: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2010. 53 s. Vedoucí bakalářské práce doc. Ing. Dr. Štefan Danics, Ph. D.

Klíčová slova: EU, bezpečnostní politika, boj proti terorismu, mezinárodní právo, terorismus, teroristická organizace.

Přiblížení problematiky terorismu, od základního definování pojmu terorismus, přes rozdělení terorismu, k jednoduchému popisu modelu teroristické skupiny. Dokumentace mezinárodního terorismu na příkladu teroristické skupiny Al-Kaida. Postup mezinárodního společenství v boji proti terorismu v oblasti mezinárodního práva a historický vývoj EU v oblasti společné zahraniční a bezpečnostní politiky.

ABSTRAKT

HELLEROVA, M. *Terrorism, the Most Pressing Threat to EU: Bachelor thesis*
České Budějovice: The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2010.
53 p. Supervisor bachelor thesis doc. Ing. Dr. Štefan Danics, Ph.D.

Key words: EC, fight against terrorism, international law, security policy, terrorism, terrorist organization.

The thesis describes the problem of terrorism, starting with the basic definition and classification of terrorism, ending with the simple description of the model of a terrorist group. The international terrorism is illustrated by the way of example of the Al-Kaida terrorist group. The thesis also deals with the policy of the international organizations in the fight against terrorism in international law and the EC history of common foreign and security policy.